

بزه‌دیدة شناسی کودکان در جنگ غزه

مرجان باستان فارسانی^۱

مهسا ستاری^۲

تاریخ دریافت: ۱۴۰۴/۰۲/۰۱ تاریخ چاپ: ۱۴۰۴/۰۶/۱۱

چکیده

حملات رژیم صهیونیستی به غزه و کشتار مردم بی‌دفاع از جمله کودکان، از مهم‌ترین مسائل خاورمیانه و حقوق بشر محسوب می‌گردد، چرا که در غزه، چرخه بی‌امان خشونت، آوارگی و ناامنی، مردم را در رنج فرو برده است و اثرات این درگیری‌ها بر کودکان بسیار محسوس‌تر است و آن‌ها از حقوق اساسی خود از جمله دسترسی به دارو، غذا و آب پاک محروم شده‌اند. با توجه به شرایط حاکم، هزاران کودک در سراسر غزه کشته می‌شوند، علاوه بر آن کودکان باقی‌مانده نیز به شدت تحت تأثیر شرایط و عملیات نظامی و سیاسی بوده و از آموزش و خدمات بهداشتی محروم می‌باشند، در این راستا بایستی ابعاد و آثار جنگ غزه بر کودکان مورد بررسی قرار گیرد. اقدامات علیه غزه از دیدگاه جنایت علیه صلح، جنایت جنگی، جنایت علیه بشریت و نسل‌کشی قابل بررسی می‌باشد؛ اگر چه در خصوص امکان تحقق نسل‌کشی در غزه دیدگاه‌های متفاوتی وجود دارد، اما نقطه اشتراک این دیدگاه‌ها این است که در غزه کودک‌کشی رخ داده است. رویکرد این پژوهش کیفی و از نوع انتقادی می‌باشد و گردآوری مطالب با بهره‌گیری از دکتترین و گزارش‌های رسمی صورت گرفته است.

واژگان کلیدی

عملیات طوفان الاقصی، اسرائیل، غزه، کودکان، جرم‌شناسی.

^۱ کارشناسی ارشد حقوق جزا و جرم‌شناسی، دانشگاه آزاد شهرکرد، شهرکرد، ایران. (marjan.bastan.1401@gmail.com)

^۲ کارشناسی ارشد حقوق خصوصی، دانشگاه علامه طباطبایی، تهران، ایران. (m_satory96@atu.ac.ir)

۱- مقدمه

نوار غزه، در جریان جنگ جهانی دوم به اشغال رژیم صهیونیستی در آمد و اسرائیل در مدت اشغال نوار غزه به ساخت پایگاه‌های نظامی و شهرک‌های صهیونیست نشین اقدام نمود. ساکنان این منطقه بارها در معرض حملات مسلحانه و عملیات تروریستی قرار گرفتند تا اینکه در سال ۱۹۹۳، در پی توافق نامه بین فلسطینی‌ها و دولت اسرائیل، در خصوص تشکیل دولت خودگردان، دو سوم غزه تحت کنترل فلسطین درآمد. در سال‌های بعد فعالیت‌های حماس موجب تقویت جایگاه این جنبش بین مردم فلسطین علیه دولت متخاصم شد. در این راستا، حملات گسترده ارتش رژیم صهیونیستی به نواز غزه با هدف از پای در آوردن قوای مقاومتی و تضعیف و سرنگونی حماس صورت گرفت. (مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، ۱۳۸۷: ۱۸-۱)

پس از عملیات فرامرزی حماس در ۱۷ اکتبر، ساندی تایمز آفریقای جنوبی^۱، سخنان سار بن هامو^۲، صهیونیست آفریقای جنوبی و حامی سرسخت اسرائیل را نقل قول نمود: "ما خون فرزندان شما را در غزه خواهیم نوشید." تا قبل از اکتبر ۲۰۲۳، هیچ‌کس نمی‌توانست بی‌رحمی و تمایلات صهیونیست‌های اسرائیلی و حامیان آن‌ها را برای ارتکاب کودک‌کشی تصور کند. کشتن یک کودک باید منفورترین اقدامی باشد که یک انسان می‌تواند انجام دهد، اما این اقدام دقیقاً همان کاری است که صهیونیست‌های اسرائیلی در فلسطین اشغالی بدون ترحم و با مصونیت کامل انجام می‌دهند. در اکتبر ۲۰۲۳، پس از شروع جنگ غزه، الجزیره گزارش داد که اسرائیل هر پانزده دقیقه یک کودک فلسطینی را می‌کشد. در مقاله‌ای که اخیراً منتشر شد، آمده است: «اسرائیل در ۲۴ سال گذشته به طور متوسط هر روز دو کودک فلسطینی را می‌کشد.» کمیته حقوق کودک سازمان ملل متحد که بر مطابقت دولت‌ها با کنوانسیون ۱۹۸۹ سازمان ملل در مورد حقوق کودک نظارت می‌کند، یافته‌های خود را در خصوص رژیم اسرائیل منتشر کرد. در این گزارش بیان شده است که این کمیته به شدت نگران وضعیت تعداد زیادی از کودکان در غزه است که در نتیجه حملات بی‌رویه و نامتناسب اسرائیل کشته، معلول، معرّوح، مفقود، آواره، یتیم شده‌اند و در معرض قحطی، سوء تغذیه و بیماری قرار گرفته‌اند. لازم به ذکر است، آمار کودکان کشته شده و یا مفقود شده غیرقابل تصور است، آنتونیو گوتیرز^۳، دبیرکل سازمان ملل متحد بیان نموده است که "غزه به قبرستان کودکان تبدیل شده است"، اظهار نظر او این واقعیت را نشان می‌دهد که کودکان فلسطینی در غزه نه تنها می‌میرند، بلکه کشته می‌شوند؛ بنابراین غزه بیش از یک قبرستان به قتلگاه کودکان تبدیل شده است. به گفته فیلیپ لازارینی^۴، رئیس آژانس امداد رسانی و کار یابی برای اورگان فلسطینی در خاور نزدیک،^۵ کودکان بزرگ‌ترین جنگ اسرائیل را به دوش می‌کشند. «این جنگ علیه کودکان است و جنگی علیه دوران کودکی و آینده آنهاست.» در این راستا، کودک‌کشی در غزه عادی شده است و اسرائیل عمداً کودکان فلسطینی را در غزه هدف قرار داده و می‌کشد. پزشکان بین‌المللی که صرفاً به دلیل ارائه کمک‌های بشر دوستانه به غزه رفته‌اند، شرایط وحشتناکی را توصیف می‌کند، در مصاحبه‌ای که با یک پزشک به نام فیرزه سیدوا^۶ انجام شده است، وی بیان نموده است: «ما کودکانی داشتیم که به قفسه سینه تیر آنها خورده بود و به سرشان شلیک شده بود، به عبارت دیگر

¹ South Africa's Sunday Times

² Saar Ben Hamoo

³ Antonio Gutierrez

⁴ Philippe Lazzarini

⁵ UNRWA

⁶ Firoze Sidhwa

به وضوح به طور عمدی، مورد هدف قرار گرفته بودند». علی‌رغم چنین شواهد روشنی مبنی بر کودک‌کشی، ایالات متحده همچنان به حمایت از اسرائیل و ارائه تسلیحات بیشتر برای فعال نگه‌داشتن دستگاه کودک‌کش خود ادامه می‌دهد.^۷

حملات متعدد اسرائیل به نوار غزه با هدف نابودسازی توانمندی موشکی و از بین رفتن گروه‌های مبارز فلسطینی و تخریب زیر ساخت‌هایی مانند تونل‌های حماس، تأسیسات زیربنایی، منازل، مساجد، مدارس و حتی بیمارستان‌ها صورت می‌گیرد. (میرطاهر، ۱۳۹۱: ۱۰-۱) عملیات نظامی اسرائیل زمانی پایان می‌یابد که کلیه اهداف آن‌ها محقق شده باشد، از جمله اینکه قدرت نظامی حماس و ذخایر موشکی و شبکه‌های تونلی آن‌ها نابود شود. (اسدی، ۱۳۹۳: ۲۲-۲۰) در این جنگ، کشتار کودکان به عنوان یک هدف عمدی و حساب شده ملت یهود محسوب می‌گردد. این دیدگاه از دولت یهود به عنوان یک ماشین کودک‌کش، حتی به جریان اصلی گفتمان‌ها نیز نفوذ کرده است. یکی از مقامات بلندپایه یونیسف جنگ اسرائیل را «جنگ علیه کودکان» توصیف کرد. حتی قبل از ۷ اکتبر، از اسرائیل به عنوان کشوری یاد می‌شد که از مرگ کودکان لذت می‌برد.^۸ حسین امیرعبداللهیان، وزیر امور خارجه ایران بیان کرده است که رژیم اسرائیل به کشتار کودکان فلسطینی بدنام است، چرا که در سال جاری تاکنون ده‌ها نفر کشته شده‌اند. سازمان ملل اعلام کرد که سال ۲۰۲۳ مرگبارترین سال برای فلسطینیان در کرانه باختری از زمانی است که تقریباً دو دهه پیش شروع به پیگیری تلفات کرد. افزایش تعداد تلفات در سال گذشته کارشناسان سازمان ملل را بر آن داشت تا رفتار با فلسطینی‌ها از جمله حمله به خانه‌های آنها و تخریب اموال آنها را محکوم کنند.^۹

جرم‌شناسی جرایم علیه کودکان غزه و کودک‌کشی، نیازمند بررسی ابعاد پیچیده و چندگانه‌ای است که شامل عوامل سیاسی، اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و روانی می‌باشد. در این مقاله ابعاد مختلف جرایم علیه کودکان و نسل‌کشی در غزه بررسی می‌شود و به این پرسش‌ها پاسخ داده می‌شود که آیا در عملیات اخیر رژیم صهیونیستی در غزه کودک‌کشی به عنوان هدف اصلی جنگی صورت گرفته است؟ از دیدگاه جرم‌شناسی چه چالش‌هایی در خصوص کمک‌رسانی و رسیدگی به وضعیت وخیم کودکان غزه وجود دارد و چه راهکارهایی در این خصوص پیشنهاد می‌گردد؟

۲- پیشینه پژوهش

در ارتباط با پیشینه پژوهش بایستی بیان نمود که پژوهش‌های صورت گرفته به بیان ابعاد و چالش‌های حقوقی و سیاسی جنگ غزه به طور کلی پرداخته‌اند و هیچ‌یک به صورت اختصاصی به موضوع کودک‌کشی و بزه‌دیده‌شناسی کودکان نپرداخته‌اند، در این راستا می‌توان به مقالاتی مانند "امکان‌سنجی ارتکاب نسل‌کشی در غزه توسط اسرائیل در پرتو عملیات طوفان الاقصی (۷ اکتبر ۲۰۲۳) به نویسندگی مهدی رضا صادقی اشاره نمود که ارکان تحقق جرم نسل‌کشی را از حیث دکتترین و رویه قضایی بین‌المللی مورد ارزیابی قرار داده است و دیوان کیفری بین‌المللی را صالح به رسیدگی دانسته است. مقاله‌ای دیگر تحت عنوان "طرح دعوا علیه اسرائیل به دلیل ارتکاب ژنوسید در دیوان بین‌المللی دادگستری: سناریوهای ممکن" به بررسی مبانی قانونی مداخله دیوان بین‌المللی دادگستری در خصوص مجازات نسل‌کشی پرداخته است. در این مقالات نسل‌کشی و مداخله دیوان بین‌المللی مورد تبیین واقع شده است. در پژوهش حاضر بزه‌دیده‌شناسی

⁷ See: <https://www.middleeastmonitor.com/20240923-the-infanticide-that-is-inherent-in-israels-genocide/>

⁸ See: <https://www.spectator.co.uk/article/no-israel-isnt-deliberately-killing-children-in-gaza/>

⁹ See: <https://nournews.ir/en/news/152269/Iran's-FM-Infanticide-characteristic-of-the-Zionist-regime>

کودکان در جنگ غزه از ابعاد مختلف مورد بررسی قرار می‌گیرد و چالش‌ها و راهکارهای این موضوع نیز ضمن بررسی ابعاد مختلف جرم‌شناسی و حقوق بشر مورد تحلیل قرار می‌گیرد.

۳- کودک کشی یا نسل کشی

۳-۱- مفهوم و تاریخچه نسل کشی

کلمه "نسل کشی" از پیشوند یونانی *genos* به معنای نژاد یا قبیله و پسوند لاتین *cide* به معنای کشتن تشکیل شده است. این اصطلاح برای اولین بار توسط رافائل لمکین وکیل لهستانی در سال ۱۹۴۴ در کتاب خود "قانون محور در اروپای اشغالی" ابداع شد. (اردبیلی، ۱۳۶۸: ۳۹-۳۶) رافائل لمکین کمپینی را رهبری کرد تا نسل کشی به عنوان یک جنایت بین‌المللی به رسمیت شناخته و مدون شود. نسل کشی اولین بار در سال ۱۹۴۶ توسط مجمع عمومی سازمان ملل متحد به عنوان یک جنایت بر اساس قوانین بین‌المللی شناخته شد. در کنوانسیون ۱۹۴۸ در مورد پیشگیری و مجازات جنایت نسل کشی (کنوانسیون نسل کشی)^{۱۱} به عنوان یک جرم مستقل در نظر گرفته شد. این کنوانسیون توسط ۱۵۳ کشور (از آوریل ۲۰۲۲) تصویب شده است. دیوان بین‌المللی دادگستری اعلام کرده است که این کنوانسیون شامل اصولی است که بخشی از حقوق بین‌الملل عرفی عمومی محسوب می‌گردد، به این مفهوم که دولت‌ها چه کنوانسیون نسل کشی را تصویب کرده باشند یا خیر، همه آنها از نظر قانون ملزم به این اصل هستند که نسل کشی جرمی است که طبق قوانین بین‌المللی ممنوع است. دیوان بین‌المللی دادگستری همچنین اعلام کرده است که منع نسل کشی یک هنجار اجباری حقوق بین‌الملل محسوب می‌گردد. تعریف جنایت نسل کشی که در ماده دوم کنوانسیون نسل کشی آمده است که نشان‌دهنده سازش بین کشورهای عضو سازمان ملل متحد در سال ۱۹۴۸ در زمان تدوین کنوانسیون است. نسل کشی به اعمالی اطلاق می‌شود که به قصد نابودی کلی یا جزئی یک گروه ملی، قومی، نژادی یا مذهبی انجام می‌شود که این اعمال شامل کشتن اعضای گروه، ایجاد آسیب جدی جسمی یا روحی به اعضای گروه، تحمیل عمدی شرایط زندگی گروهی که به گونه‌ای محاسبه شده است که به طور کلی یا جزئی تخریب فیزیکی آنها را به همراه داشته باشد؛ همچنین نسل کشی شامل اعمال تدابیری برای جلوگیری از تولد در داخل گروه و انتقال اجباری کودکان از گروهی به گروهی دیگر می‌باشد. کنوانسیون نسل کشی در ماده اول مقرر می‌دارد که جنایت نسل کشی ممکن است در چارچوب یک درگیری مسلحانه، بین‌المللی یا غیر بین‌المللی و حتی در شرایط صلح‌آمیز رخ دهد. همین ماده تعهد طرفین قرارداد را برای پیشگیری و مجازات جرم نسل کشی تعیین می‌کند. طبق ماده دوم کنوانسیون نسل کشی، برای ایجاد نسل کشی، باید یک سوءنیت ثابت از جانب عاملان آن برای تخریب فیزیکی یک گروه ملی، قومی، نژادی یا مذهبی وجود داشته باشد. این نیت خاص، جنایت نسل کشی را بسیار منحصر به فرد می‌کند. نکته حائز اهمیت این است که قربانیان نسل کشی عمداً (نه به صورت تصادفی) به دلیل عضویت واقعی یا تصور شده آنها در یکی از چهار گروه تحت حمایت هدف قرار می‌گیرند؛ همچنین نسل کشی می‌تواند فقط علیه بخشی از گروه از جمله در یک منطقه جغرافیایی محدود و قابل توجه رخ دهد.^{۱۲}

نسل کشی، یک پدیده جهانی محسوب می‌گردد و در هر زمان از تاریخ و جغرافیای هستی ممکن است رخ دهد. نسل کشی در تاریخ پیوند عمیقی با جنگ و ناامنی دارد، اما جنگ ممکن است تنها یکی از عوامل نسل کشی محسوب

¹⁰ Genocide

¹¹ Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide (the Genocide Convention)

¹² See: <https://www.un.org/en/genocide-prevention/definition>

گردد. نسل‌کشی پیشینه‌ای به گستره تاریخ بشریت دارد، حتی زمانی که در این زمینه سیاست‌گذاری صورت نگرفته بود، به بهانه‌های مختلف مذهبی، سیاسی و... رخ می‌داد، به‌عنوان مثال می‌توان نسل‌کشی هیررو^{۱۳} (۱۹۰۸-۱۰۴)، نسل‌کشی ارمنی‌ها (۱۹۱۹ میلادی)، نسل‌کشی کردها در عراق (۱۹۸۸) و... را نام برد. (آرپروت و دیگران، ۱۴۰۲: ۱۴۸-۱۲۱) در این راستا، اسناد مختلف بین‌المللی از جمله معاهده بین‌المللی پیشگیری و مجازات نسل‌کشی (۱۹۴۸) و اساسنامه دیوان بین‌المللی کیفری (۱۹۹۸) نسل‌کشی را جرم‌انگاری کرده و از کلیه دول جهان می‌خواهد که ضمن سیاست‌گذاری تقنینی و قضایی، نسل‌کشی را شناسایی و محکوم نمایند و اقدام لازم در حقوق بین‌الملل انجام شود تا مرتکبین نسل‌کشی بلاکیفر نمانند. با تأسیس دیوان بین‌المللی کیفری، نسل‌کشی مشمول صلاحیت این نهاد قرار گرفت و به اساسنامه رم نیز به امضای کشورهای عضو رسید تا از جنایات بین‌المللی پیشگیری شود و به مصونیت مرتکبان نیز پایان دهد. (اردیلی و دیگران، ۱۳۸۴: ۲۳-۱)

۳-۲- اقدامات اسرائیل مصداق کودک‌کشی یا نسل‌کشی

منع نسل‌کشی به عنوان یکی از قواعد آمره در حقوق بین‌الملل پذیرفته شده است و بایستی آن را به عنوان یکی از جنایات علیه حقوق بشر تلقی کرد، چرا که مهم‌ترین حقوق انسانی از جمله حق بر حیات مورد نقض واقع می‌شود و اعمال ضد انسانی موجب خدشه‌دار شدن حق سلامت، آزادی مذهب، عدم تبعیض و صلح و امنیت جهانی خواهد شد. (بی‌پروا، ۱۳۹۶: ۱۳۲-۱۲۱)

طبق شواهد و منابع معتبر بین‌المللی، اسرائیل از آغاز تهاجمات خود به غزه و حملات مختلف خود مرتکب جنایات جنگی تجاوزکارانه و نقض اصول آمره حقوق بین‌الملل و حقوق بشر شده است؛ در این راستا، با هدف قراردادن غیرنظامیان به ویژه کودکان و تخریب مدارس، بیمارستان‌ها و منع از کمک‌رسانی به کودکان و استفاده از شیوه‌های ممنوع جنگی، مرتکب جنایات علیه بشریت از جمله نسل‌کشی نیز با هدف از بین بردن هویت مردم غزه شده است. ارکان نسل‌کشی شامل قتل اعضای یک گروه و ورود صدمه شدید به آن‌ها و قراردادن عمومی گروه در وضعیت نامناسب که منجر به از بین رفتن آنها می‌گردد، در اقدامات رژیم صهیونیستی در نوار غزه محقق می‌باشد. در این راستا، حملات به غیرنظامیان و زیرساخت‌های کمک‌رسانی و پناهگاه‌ها نیز می‌تواند دلایلی قاطع بر وجود قصد خاص نسل‌کشی باشد. (سلیمانی، ۱۳۹۳: ۲۳-۱) در خصوص پیشینه این حملات بایستی بیان نمود زمانی که حماس عملیات غافلگیرانه‌ای را با نام رمز طوفان الاقصی در خارج از غزه در روز ۱۷ اکتبر آغاز کردند. این عملیات رژیم صهیونیستی را غافلگیر کرد و رژیم صهیونیستی برای جبران شکست خود، محاصره کامل این منطقه را آغاز کرده و حملات هوایی و زمینی بی‌وقفه انجام داد.

رژیم صهیونیستی رویکردی تحت عنوان سیاست مرگ را در پیش گرفته است و با بکارگیری استراتژی‌هایی مانند امنیتی‌سازی، ایجاد وضعیت استثنا و... مردم غزه را در وضعیت موقعیت مرگ و نابودی و شکلی حداقلی از زندگی قرار داده است. به عبارت دیگر، هدف رژیم صهیونیستی، تبدیل فلسطینیان به سوژه‌هایی بی‌هویت و آسیب‌پذیر است که به راحتی مورد خشونت و نابودی قرار گیرند. اقداماتی نظیر بمباران، بازداشت‌ها و ایجاد موانع بر سر راه کمک‌های بشردوستانه، مصادیق عملی این رویکرد می‌باشد، رژیم صهیونیستی با توجه به فقدان مشروعیت وجودی و تهدیدات ناشی از گروه‌های مقاومت فلسطینی، به دنبال حفظ "امنیت هستی‌شناختی" خود است. برای تحقق این اهداف، با

¹³ Herero

غیرانسانی جلوه دادن فلسطینیان و امنیتی‌سازی فضا سعی در نابودی و مرگ آنها دارد، چرا که این رویکرد بر پایه "منطق عدم به رسمیت شناختن" فلسطینیان استوار است و هدف سلب هویت از آنها است تا به راحتی بتوان آنها را مورد خشونت و نابودی قرار داد. (خلقی و دیگران، ۱۴۰۳: ۱۰۲-۱۰۱)

در این راستا کودک‌کشی، به یکی از اهداف استراتژیک رژیم صهیونیستی تبدیل شده است و رژیم اسرائیل در حال پاکسازی قومی در سطحی وسیع در سرتاسر سرزمین‌های اشغالی است. کشتار مداوم فلسطینیان منجر به تغییر مداوم آمار تعداد کشته‌ها و مجروحان غزه شده است. به عنوان مثال، رژیم صهیونیستی مدرسه الفخوره را هدف قرار داده است که در نتیجه این حمله، ده‌ها فلسطینی از جمله کودکان کشته شده‌اند. نیمی از جمعیت غزه را کودکان تشکیل می‌دهند و تعداد کودکان کشته شده در این منطقه در ۳ هفته اول حملات اسرائیل بیشتر از میانگین تعداد کودکان کشته شده در کل جهان طی ۳ سال گذشته بوده است. بر اساس داده‌های سازمان غیردولتی صندوق نجات کودکان^{۱۴} که در بریتانیا مستقر است، بیش از ۳۰۰۰ کودک در ۳ هفته اول در فلسطین کشته شدند. سازمان بهداشت جهان^{۱۵} اعلام کرد که بخش قابل توجهی از ۴۰۰۰۰ نفری که از ۷ اکتبر در فلسطین زخمی شده‌اند را کودکان تشکیل می‌دهند. وزارت بهداشت فلسطین گزارشی ۲۱۲ صفحه‌ای حاوی اسامی، هویت و سن کشته‌شدگان حملات اسرائیل در غزه در فاصله ۷ تا ۲۶ اکتبر منتشر کرد. بر این اساس، ۲۹۱۳ نفر از ۷۰۲۸ کشته شده در فلسطین کودک بودند. در این راستا، این پرسش مطرح می‌گردد که آیا کودک‌کشی یک اقدام سیستماتیک است؟ کشتار سیستماتیک کودکان فلسطینی توسط اشغالگران صهیونیست یکی از موضوعات مهم مطرح شده در دهه‌های اخیر بوده است. کودک‌کشی تقریباً هشت دهه است که یک روند مداوم بوده است و اوج آن را می‌توان در جنگ فعلی غزه مشاهده کرد. لازم به ذکر است، یک کودک فلسطینی یک نیروی مقاومت بالقوه است و کشتن او در واقع حذف یکی از اعضای نیروهای مقاومت قبل از اینکه اسلحه به دست بگیرد، است. کشتار غزه به حدی وحشتناک بوده که دبیرکل سازمان ملل متحد و سایر سازمان‌های حقوق بشری از اقدامات صهیونیست‌ها انتقاد کرده و کشتار کودکان را بارها "نسل‌کشی" یا "حرکت اسرائیل به سمت نسل‌کشی" تلقی نموده‌اند. در طول درگیری ۴۴ روزه بین اسرائیل و حماس، کودکان با سرعت بیشتری نسبت به هر درگیری مسلحانه دیگری در چندین دهه کشته شدند. عدم حمایت سازمان‌های بین‌المللی از کودکان فلسطینی به یک چالش بزرگ تبدیل شده است. با این حال، عملکرد یونسف در خصوص کودکان در غزه با انتقاد گروه‌ها، دولت‌ها و افراد متعددی مواجه شده است و یکی در خصوص به انفعال یونسف در قبال کشتار کودکان فلسطینی در غزه انتقادات فراوانی مطرح گردیده است.^{۱۶}

غزه یکی از کودکانه‌ترین شهرهای جهان است، به این مفهوم که جوان‌ترین منطقه مسکونی در جهان است. در این شهر با بیشترین کودک در جهان، بیش از ۴۲ درصد مرگ‌ومیرها مربوط به افراد زیر ۱۸ سال است. این آمار غافلگیرکننده و دردناک که در هیچ جنگ مشابهی وجود ندارد. اگر چه کودکان در همه جنگ‌ها قربانی شده‌اند، اما این پرسش مطرح می‌گردد که تعداد تلفات کودکان غزه آمار کدام جنگ نزدیک است؟ آیا می‌توان جنگی را پیدا کرد که بیشتر فهرست قربانیان شامل کودکان و نوزادان باشد؟ یونسف اعلام کرد که حدود ۱۱ هزار کودک در جنگ یمن از سال ۲۰۱۵ تا ۲۰۲۲ کشته یا معلول شده‌اند. سازمان کمک به اطفال نیز بیان نموده است که در طول ۲۰ سال

¹⁴ Save the Children

¹⁵ WHO

¹⁶ See: <https://www.tehrantimes.com/news/491581/There-is-a-light-here>

جنگ افغانستان، حدود ۳۳ هزار کودک قربانی خشونت جنگ شده و به لیست کشته‌شدگان یا معلولان پیوسته‌اند. در جنگ سوریه که به مدت ۱۰ سال به طول انجامید، در مجموع ۲۷۲۰۰ کودک قربانی و یا صدمات جدی دیدند. در جنگ اوکراین تعداد کودکان قربانی کمتر از ۱۰۰۰ نفر است. در کنار همه این آمار، تعداد ۱۱۳۰۰ کشته، مجروح و مفقود کودک غزه تنها در ۴۴ روز به ثبت رسیده است و هنوز معلوم نیست تا چه زمانی ادامه خواهد داشت و آمار تغییر خواهد کرد.^{۱۷} در این راستا این پرسش‌ها مطرح می‌گردد که آیا این نبرد نابرابر را نباید جنگ بزرگسالان چکمه‌پوش علیه کودکان بی‌دفاع دانست؟ آیا نقشه و هدف اصلی رژیم صهیونیست انتقام و نابودی آینده مردم غزه نیست؟ آیا این اقدامات نسل‌کشی و پاکسازی قومی نیست؟

حماس به حمایت از تحرک مردمی و همکاری‌های منطقه‌ای کمک‌های شایان توجهی در پیشبرد اهداف فلسطین انجام داده است که در دهه‌های گذشته بسیار نادر است. (مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، ۱۴۰۰: ۳-۱) عملیات اخیر حماس نیز آتش خشم رژیم صهیونیست را برافروخت، به طوری که غزه تقریباً به طور کامل با خاک یکسان شده است، هشتاد و پنج درصد از جمعیت آن خانه‌های خود را ترک کرده‌اند. ۷۰ درصد از این خانه‌ها ویران شده و یا به شدت آسیب دیده‌اند. غزه توسط اسرائیل محاصره شده است و این موضوع موجب شده است، مردم غزه از آب، برق و غذا محروم باشند و انواع مختلف بیماری‌ها شیوع پیدا کرده است. در عین حال، بیشتر بیمارستان‌ها ویران شده‌اند و زیرساخت‌های لازم جهت نجات جان مجروحان منفجر شده‌اند. هیچ راهی برای تخلیه کودکان وجود ندارد و مناطق امن به میدان‌های کشتار تبدیل شده‌اند و مورد هدف اسرائیل قرار می‌گیرند. تنها در سه ماه، ۲۳۰۰۰ انسان در غزه کشته شده‌اند و غیرنظامیان، به ویژه زنان و کودکان، بسیار بیشتر از عوامل حماس در میان کشته‌شدگان هستند. از آنجایی که حماس یک دولت-ملت نیست که قادر به انجام یک ضدحمله مشابه باشد، ما همچنین شاهد یک نبرد ذاتی هستیم که در آن تلفات غیرنظامی در غزه بیشتر از تلفات اسرائیل است. در این راستا، این جنگ غزه، جنگی مانند متفقین و نازی‌ها نیست که در آن دو نیرو با هم برابری می‌کردند، بلکه جنگی است که در آن یک طرف، قدرت هوایی و زمینی فوق‌العاده‌ای دارد و می‌تواند با مصونیت به دشمن خود بکوبد. در این راستا، طبق استراتژی اسرائیل شکست حماس بدون تلفات غیرنظامی غیرممکن است، اما سوالی که مطرح می‌گردد این است که اسرائیل تا چه حدی در تلاش جهت به حداقل رساندن وحشت جانبی و آسیب عمدی به کودکان عمل نموده است؟ استناد تانیا هو در اکتبر گذشته، به این قطعه از کتاب مقدس که بیان می‌کند: «اکنون برو، به عمالقه حمله کن و هر آنچه متعلق به او است را ممنوع کن. از هیچ کس دریغ نکن، بلکه مردان و زنان، شیرخواران و شیرخواران، گاو و گوسفند، شتر و الاغ را به طور یکسان بکش». حاکی از عمدی بودن اقدامات اسرائیل می‌باشد، در این راستا، با توجه به به محیطی مملو از کودکان و زنان بیگناه، انسانیت زدایی جمعی و خشونت کامل وجود دارد.^{۱۸} در این راستا هر اقدامی که اسرائیل انجام می‌دهد با ایدئولوژی حقوق بشر و عدالت محور یهودیت در تضاد است. چرا که این مشخص نیست عطش نوشیدن خون فرزندان فلسطینی صهیونیست‌هایی چون بن‌حمو و قبیل‌اش چه زمانی سیر می‌شود.

علی‌رغم شواهد روشنی مبنی بر کودک‌کشی، ایالات متحده همچنان به حمایت از اسرائیل و ارائه سلاح‌های بیشتری به آن برای فعال نگه‌داشتن دستگاه کشتار نوزاد خود ادامه می‌دهد؛^{۱۹} تبلیغات و سخنرانی‌هایی از سوی افراد یا دولت‌های

¹⁷ See: <https://nournews.ir/en/news/155619/International-Day-of-Infanticide>

¹⁸ See: <https://andrewsullivan.substack.com/p/its-not-genocide-but-it-is-infanticide-3fc>

¹⁹ See: <https://mediareviewnet.com/2024/09/the-infanticide-that-is-inherent-in-israels-genocide/>

واجد قدرت تأثیرگذاری که به صورت مستقیم و علنی به قصد نابودسازی گروه‌های قومی یا مذهبی و نژادی صورت می‌گیرد نیز می‌تواند مصداق تحریک علنی به نسل‌کشی باشد. (پور محمدی و دیگران، ۱۴۰۲: ۲۲۴-۱۹۶) در این راستا اقدامات آمریکا و دولت‌هایی که از رژیم صهیونیست حمایت می‌کنند، می‌تواند به صورت مستقل نیز جرم انگاری شود. مشخص نیست که چه زمانی قدرت‌های جهانی مانع از این کودک‌کشی خواهند شد و چند نوزاد دیگر در غزه باید کشته شوند تا آمریکا و اروپا از تسلیح قاتلان نوزاد در تل‌آویو دست بردارند و رژیم نسل‌کش صهیونیست را تحریم کنند؟

۳-۳-تحقق عناصر جرم نسل‌کشی

با توجه به اطلاعات موجود، چندین سازمان و نهاد بین‌المللی اتهاماتی را در مورد ارتکاب نسل‌کشی و کودک‌کشی توسط اسرائیل در غزه مطرح کرده‌اند. سازمان عفو بین‌المللی^{۲۰}، در گزارشی نتیجه‌گیری کرده است که اسرائیل مرتکب نسل‌کشی علیه فلسطینیان در غزه می‌شود. استدلال آن‌ها بر اساس بررسی جامع اقدامات انجام شده در طول عملیات نظامی پس از ۷ اکتبر ۲۰۲۳ است. این سازمان معتقد است که اقدامات اسرائیل نه تنها با تخریب گسترده و تلفات جانی همراه بوده، بلکه نشان‌دهنده قصد آشکار برای ریشه‌کن کردن سیستماتیک حضور فلسطینیان در منطقه است. گزارش‌ها بر وضعیت وخیم انسانی در غزه تأکید دارند، جایی که عملیات نظامی مداوم باعث گرسنگی و آوارگی ساکنان غزه شده است.^{۲۱}

کارشناسان سازمان ملل، اسرائیل را به انجام "اقدامات نسل‌کشی" علیه فلسطینیان متهم کرده‌اند، به ویژه از طریق تخریب سیستماتیک مراکز بهداشتی زنان در طول درگیری.^{۲۲} کمیسیون تحقیق سازمان ملل در گزارشی خشونت سیستماتیک اسرائیل علیه کودکان در غزه پس از اکتبر ۲۰۲۳ را برجسته کرده است. این گزارش نشان می‌دهد که خشونت جنسیتی، محرومیت از غذا و تخریب زیرساخت‌های بهداشتی به طور خاص کودکان را هدف قرار می‌دهد. کودکان نه تنها در معرض از دست دادن جان خود قرار دارند، بلکه از نظر روانی نیز تحت تأثیر قرار می‌گیرند، چرا که شاهد خشونت و از دست دادن اعضای خانواده هستند. کمیسیون تحقیق سازمان ملل به این نتیجه رسیده است که استفاده از گرسنگی دادن به عنوان یک روش جنگی، به ویژه کودکان را هدف قرار می‌دهد و توانایی آن‌ها برای دسترسی به تغذیه و خدمات بهداشتی را به خطر می‌اندازد.^{۲۳} لازم به ذکر است که دولت اسرائیل این اتهامات را رد کرده و مدعی است که اقداماتش در راستای دفاع از خود و مبارزه با تروریسم بوده و همواره تلاش کرده است تا از آسیب به غیرنظامیان جلوگیری کند.

در جهت بررسی امکان تحقق نسل‌کشی بایستی تحقق ارکان این جرم را بررسی نمود، کشتن اعضای گروه، یکی از ارکان تحقق نسل‌کشی می‌باشد که با کشتن تعداد قابل توجهی از اشخاص محقق می‌گردد. مرتکب نسل‌کشی بایستی یک یا چند نفر از اعضای گروه‌های تحت حمایت را به قتل برساند و یا باعث قتل آن‌ها گردد و تعداد کشته‌شدگان مهم نیست، اما تعداد زیاد کشته‌شدگان می‌تواند دلیلی بر اتخاذ خط‌مشی خاص برای ارتکاب این جرم باشد و زمینه تحقیق

²⁰ Amnesty International

²¹ See: <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2024/12/amnesty-international-concludes-israel-is-committing-genocide-against-palestinians-in-gaza/>

²² See: <https://www.reuters.com/world/middle-east/un-experts-accuse-israel-genocidal-acts-sexual-violence-gaza-2025-03-13/>

²³ See: <https://www.un.org/unispal/document/report-of-the-commission-of-inquiry-israel-gender-based-violence-13march2025/>

بین‌المللی و تعقیب کیفری را فراهم می‌کند. نسل‌کشی اصولاً با قصد خاص نابودی گروه قربانی مورد شناسایی قرار می‌گیرد و عمل قتل باید لزوماً عامدانه ارتکاب یابد. کشتار افراد بی‌گناه از دیدگاه بسیاری از سازمان‌های بین‌المللی موجب تحقق رکن مادی نسل‌کشی می‌باشد. رکن معنوی نسل‌کشی، قصد ارتکاب و سؤنیت عام و خاص می‌باشد، یعنی هدف نابودسازی کلی و یا بخشی از یک گروه ملی، قومی، نژادی و مذهبی بایستی محقق گردد. احراز قصد می‌تواند از واقعیت‌های مسلم قضیه، شرایط و اوضاع و احوال و الگوی رفتارهای عامدانه احراز گردد؛ در این راستا شواهد زیادی وجود دارد، از جمله اینکه گالانت وزیر دفاع اسرائیل بیان نمود که ما علیه حیوانات می‌جنگیم و دستور محاصره کامل غزه را صادر نمود و ورود هر گونه سوخت، آب، غذا و برق را به نوار غزه ممنوع اعلام نمود. در این راستا، الگوی حملات و ممانعت از کمک‌رسانی همه دلیل بر قصد نسل‌کشی محسوب می‌گردد. (صادقی: ۱۴۰۳: ۲۶۰-۲۴۳) در این راستا، بایستی انگیزه و داعی تحقق این جنایت مد نظر قرار گیرد، به نحوی که مرتکب به دلیل احساسات ناشی از برتری جویی گروهی که ملیت، قومیت و یا نژاد و مذهب محرک آن محسوب می‌گردد، اقدام به نسل‌کشی کند. طبق ماده ۳۳ اساسنامه رم دستور جنایت‌های علیه بشریت و نسل‌کشی، به طور آشکارا غیر قانونی تلقی می‌گردد و مرتکبین آن علی‌رغم دشواری‌هایی که در احراز این قصد خاص وجود دارد، نمی‌توانند از مسئولیت کیفری معاف گردند. (عبدی، ۱۳۹۶: ۱۹۰-۲۰۳)

۳-۴- بررسی ابعاد جرم‌شناسی نسل‌کشی یا کودک‌کشی

جرایم جنگی شامل نقض قوانین و عرف جنگ است، مانند حملات عمدی به غیرنظامیان و اهداف غیرنظامی، استفاده نامتناسب از زور، مجازات دسته‌جمعی، تخریب اموال غیرنظامی بدون ضرورت نظامی، استفاده از سلاح‌های ممنوعه و... می‌باشد. جرایم علیه بشریت شامل اعمالی است که به طور گسترده و سیستماتیک علیه جمعیت غیرنظامی انجام می‌شود، مانند قتل، شکنجه، تجاوز جنسی، آزار و اذیت، تبعید اجباری و... می‌باشد، اما جنایت نسل‌کشی همان‌طور که قبلاً بحث شد، شامل قصد نابودی یک گروه ملی، قومی، نژادی یا مذهبی است و می‌تواند شامل قتل، آسیب جدی جسمی یا روانی، ایجاد شرایط زندگی نامناسب و جلوگیری از تولد باشد. جرم‌شناسی در این حوزه بر نقش بازیگران در این جرایم تأکید دارد، از جمله نقش بررسی دولت‌ها در ارتکاب جرایم، حمایت از گروه‌های مسلح و عدم اجرای قوانین، تحلیل ساختار، ایدئولوژی و روش‌های گروه‌های مسلح در ارتکاب جرایم و شناسایی و تحلیل نقش افراد در ارتکاب جرایم، از جمله فرماندهان نظامی، سیاست‌مداران و اعضای گروه‌های مسلح در این جرایم و نقش دولت‌هایی که تأمین مالی می‌کنند؛ همچنین جرم‌شناسی به تلفات جانی و آسیب‌های جسمی یعنی بررسی تعداد و مشخصات قربانیان، نوع آسیب‌های جسمی و روانی وارد شده و آثار روانی و اجتماعی یعنی تأثیر جرایم بر سلامت روان قربانیان، خانواده‌ها و جوامع، از جمله ایجاد ترس، ناامیدی و بی‌اعتمادی تأکید دارد، در این زمینه میزان و نوع تخریب اموال و زیرساخت‌ها، از جمله خانه‌ها، مدارس، بیمارستان‌ها و تأسیسات حیاتی و آثار اقتصادی جنگ نیز از جمله تأثیر جرایم بر اقتصاد غزه، از جمله بیکاری، فقر و کاهش تولید نیز توجه می‌شود. در ادامه به جبران خسارت به قربانیان و بررسی برنامه‌ها و مکانیسم‌های جبران خسارت به قربانیان، از جمله غرامت مالی، خدمات درمانی و روانی و اقدامات نمادین و پیشگیری از جرم شامل استراتژی‌ها و برنامه‌های پیشگیری از جرم، از جمله آموزش، توانمندسازی جوامع و اصلاحات قانونی پرداخته می‌گردد. جرم‌شناسی بزه‌دیده‌شناسی کودکان در غزه به بررسی تأثیر محاصره غزه بر وضعیت معیشت کودکان، تحلیل وضعیت حقوقی غزه به عنوان یک سرزمین اشغالی و مسئولیت‌های قدرت اشغالگر و نقش سازمان‌های بین‌المللی در ارائه

کمک‌های بشردوستانه، نظارت بر حقوق بشر و تلاش برای حل منازعه می‌پردازد، در این راستا، با بررسی این ابعاد مختلف، می‌توان تصویری جامع از جرایم علیه کودکان غزه و عوامل مؤثر بر آن ارائه داد و راهکارهایی برای پاسخگویی به این جرایم و پیشگیری از وقوع مجدد آنها ارائه کرد.

۴- جرم‌شناسی جرایم علیه کودکان غزه و چالش‌های آن

در حال حاضر، نشانه‌ها حاکی از آن است که کودکان بیشترین تلفات را تشکیل می‌دهند. تجزیه و تحلیل سازمان ملل از مرگ‌های تأیید شده این است که ۸۰ درصد کودکان در خانه‌های خود کشته شدند. نکته وحشتناک فقط این نیست که آنها مردند، اما اینکه چگونه مردند، حائز اهمیت است، آنها در حداکثر وحشت مردند، بسیاری در خانه‌های خود، روی زمین لرزان، در میان صدای ناهنجار و صدای بمب‌ها، مردند یا پودر شده یا خفه می‌شوند، تا آن‌ها را از آوار بیرون بکشند و یا در کیسه‌های پلاستیکی جمع شوند. برخی دیگر با حداکثر درد جان خود را از دست دادند، زیرا کمبود مواد بیهوشی و پزشکی به این معنی بود که برخی بدون تسکین تسلیم جراحات شدند. برخی دیگر پس از قطع اندام خود بدون حتی یک دوز مسکن از بین رفتند. هزاران لحظه وحشت و عذاب منجر به مرگی شد که تقریباً قطعی بود. ما فقط داستان تعداد کمی از این کودکان را دیده و شنیده‌ایم، نوزادانی که در بخش مراقبت‌های ویژه در حال تجزیه بودند، نوزادانی که یخ زدند و مردند، کودکانی که مرده روی سطحی فولادی دراز کشیده بودند، نامشان را والدینشان با جوهر سیاه روی بدنشان نوشته بودند تا بتوان آنها را شناسایی کرد. هر یک از این مرگ‌ها یک تراژدی منحصر به فرد است. در این فاجعه شدیدترین شکل از انسانیت زدایی مشاهده می‌گردد. هیچ کس بی‌گناه‌تر از یک کودک در جنگ نیست و هیچ کس به اندازه یک کودک، عاری از سیاست و مسئولیت نیست و درک جهان برای آنها صرفاً یک زمین بازی است. به همین دلیل است که رنج کودکان هزاران مایل دورتر ما را عمیقاً متحول می‌کند، حتی وقتی آنها را نمی‌شناسیم. تقریباً ۴۰۰۰۰ تیم، هزاران قطع عضو، صدها هزار آواره باقی مانده‌اند، مدارس ویران شده است، حتی اگر آتش‌بس منادی پایان جنگ باشد، بدون شک جوان‌ترین نسل غزه به سوی آینده‌ای تاریک پیش می‌روند. کودکان غزه به اندازه کودکان در همه جهان، لایق امنیت، آموزش و امید هستند. آنها به ما می‌گویند که در طول این جنگ دنیا در کنار آنها نبود. کسانی که مرده‌اند نیز هنوز حقوقی دارند، آنها سزاوار سوگواری هستند، چیزی که از همه کشته شدگان دریغ شده است. حتی به بسیاری از آنها احترام یک دفن شایسته داده نشده است. بیست هزار کودک هنوز مفقود هستند، هنوز زیر آوار می‌باشند و یا در گورهای دسته جمعی انداخته شده‌اند و اکثریت هیچ تشییع جنازه‌ای نداشته‌اند، نام آن‌ها در ستونی در فهرستی جمع می‌شوند.^{۲۴}

۴-۱- چالش‌های آتش بس

همان‌طور که بیان گردید، نابودی حماس و اشغال کامل غزه از مهم‌ترین اهداف رژیم صهیونیستی می‌باشد، در این راستا، نابودی زیر ساخت‌ها و ساختارهای سازمانی حماس و کشتار اعضای اصلی حماس از اهداف استراتژیکی آن‌ها می‌باشد، در این راستا، چالش‌های زیادی در خصوص آتش بس وجود دارد، رژیم صهیونیستی می‌داند که تنها در صورتی می‌تواند پیروز میدان گردد که سازمان سیاسی و نظامی حماس را نابود کند که این رویکرد نیز با شکست مواجه

²⁴See: <https://www.theguardian.com/commentisfree/2025/jan/27/children-gaza-loved-remembered-innocent-mourn>

شده است. در این راستا اهدافی مانند نابودی حداکثر توان موشکی و نیروهای وابسته به حماس و تقسیم غزه و... آتش بس را با چالش‌هایی مواجه کرده است. (سبزیان موسی آبادی و مظفری، ۱۳۸۸: ۵۵-۲۷)

آنتونیو گوتیرز به عنوان دبیرکل سازمان ملل، غزه را "قبرستان کودکان" نامیده است. حتی امروز هم اگر صدای نفرت‌انگیز موشک‌ها و پهپادها خاموش شود و همه چیز به حالت عادی بازگردد، غزه همچنان صدای شاد و امیدوار هزاران فرزندش را ندارد. صدای کودکان آواز امید است، همان‌طور که صدای بزرگ‌ترها صدای انتقام است. تاریخ به ما آموخته است که صدای امید از صدای انتقام ماندگارتر است، حتی اگر مخالفان مسلح داشته باشد. در ۲۰ نوامبر ۱۹۵۹، نمایندگان کشورهای جهان در سازمان ملل متحد، با خوشحالی و خوشحالی اعلامیه حقوق کودک را امضا کردند تا به وظیفه خود در تضمین امنیت، سلامت و رفاه کودکان شهادت دهند، اما امروز، نوار غزه این سوءظن تلخ را حتی برای دیر باورترین ناظران جهان به واقعیتی آشکار تبدیل کرد. اکنون خارج از اسناد حقوقی معطر و کنوانسیون‌های بین‌المللی و بیانه‌های درخشان جهانی، سهم کودکان از جنایات وحشتناک اسرائیل در غزه، هزاران پیکر پاره‌پاره، هزاران مجروح بدون دارو و بیمارستان و جنازه‌هایی هستند که زیر آوار این شهر بی‌پناه مدفون شده‌اند و دستی نیست که آنها را از زیر کلاف‌های سخت سیمانی بیرون بکشد و در قبرهای مشخص دفن کند. از میان ۱۳ هزار قربانی که تاکنون در حملات وحشیانه نژادپرستان صهیونیست در غزه کشته شده‌اند، بیش از یک‌سوم آنها کودک هستند؛ همچنین اگر به تعداد شهدا، اسامی فرزندان را که زیر آوار مانده‌اند و جزو مفقودین محسوب می‌شوند، اضافه کنیم، احتمالاً این نسبت به جای یک‌سوم، نصف کل شهدا را شامل می‌گردد.^{۲۵}

یکی از مهم‌ترین چالش‌ها در جهت مذاکرات با هدف پایان دادن به جنگ در غزه در خصوص بازگرداندن تعداد زیادی از گروگان‌های شبه‌نظامی در ازای فلسطینی‌های زندانی توسط اسرائیل می‌باشد، اما علیرغم میانجیگری شدید ایالات متحده، قطر و مصر، مذاکرات بارها بر سر چندین موضوع کلیدی از جمله جزئیات مبادله، دائمی بودن آتش بس و خروج نیروهای اسرائیلی متوقف شده است. در این راستا، حماس به دنبال یک آتش بس پایدار است. اسرائیل خواهان "پیروزی کامل" است، بنابراین، حماس احتمالاً می‌ترسد که اسرائیل حملات خود را از سر بگیرد و شدت آن را افزایش دهد و زمانی که گروگان‌ها بیرون بروند و شبه‌نظامیان دیگر ارزشمندترین ابزار چانه‌زنی خود را نداشته باشند. بنیامین نتانیاوو، بیان کرده است که تا زمانی که توانایی‌های نظامی و حکومتی حماس را از بین نبرد و اطمینان حاصل نکند که گروه شبه‌نظامی فلسطینی دیگر تهدیدی نیست، به جنگ پایان نخواهد داد؛ همچنین معتقد است حماس دیگر هرگز نمی‌تواند غزه را اداره کند، اما هنوز برنامه واقع‌بینانه‌ای را برای دولت جایگزین تایید نکرده است. بدون هیچ رقیب داخلی، حماس توانسته است به سرعت پس از عملیات اسرائیل، حتی در مناطقی که بیشترین ضربه را دیده‌اند، تجدید قوا کند و همچنان کنترل بسیاری از قلمروها را در دست دارد. رهبران عرب و مسلمان که تنها در صورتی چنین طرح‌هایی را امضا می‌کنند که مسیری برای تشکیل یک کشور فلسطینی در کرانه باختری اشغالی، بیت المقدس شرقی و غزه ضمیمه شده توسط اسرائیل، سرزمین‌هایی که اسرائیل در جنگ ۱۹۶۷ به تصرف خود درآورده بود را شامل شود. دولت اسرائیل مخالف تشکیل کشور فلسطین است و هرگونه نقشی برای تشکیلات خودگردان فلسطین در غزه را رد کرده است. نتانیاوو می‌گوید که اسرائیل کنترل امنیتی بی‌پایان را حفظ خواهد کرد و در عین حال حکومت را به فلسطینی‌های مستقل سیاسی واگذار می‌کند. اما به نظر می‌رسد که هیچ‌یک داوطلب نشده است و حماس هر کسی را که با اسرائیل

²⁵ See: <https://nournews.ir/en/news/155619/International-Day-of-Infanticide!>

در اداره این سرزمین همکاری می کند، تهدید کرده است؛ در نتیجه چالش های فراوانی در مسیر آتش بس قطعی وجود دارد.^{۲۶}

۴-۲- چالش های ارسال کمک به غزه

تنها با دسترسی ایمن و نامحدود به سراسر غزه، کمک های بشردوستانه به دست کودکان می رسد. چالش های ارسال کمک در غزه بسیار زیاد است. یونیسف در حال تشدید واکنش در غزه است و کمک های اساسی و فوری به کودکان نیازمند را افزایش داده است. از آغاز این جنگ، کارکنان یونیسف در این مناطق مانده اند و با شرکای خود برای تأمین آب آشامیدنی سالم برای خانواده های آواره، درمان کودکان دچار سوء تغذیه شدید و تجهیزات پزشکی و واکسن برای کودکان در بیمارستان ها و پناهگاه ها کار می کنند. بر اساس این آتش بس، یونیسف در تلاش است تا خدمات موجود را گسترش دهد و در عین حال خدمات جدیدی را برای دسترسی به خانواده های در حال حرکت ایجاد کند. دسترسی ایمن و بدون محدودیت بشردوستانه در سراسر نوار غزه برای جریان همه کمک های ضروری، از طریق تمام نقاط ورودی مطمئن، در مقیاس و به موقع حائز اهمیت است. در این راستا، جابه جایی امن کارگران و تدارکات بشردوستانه در سراسر نوار غزه باید تضمین شود و شبکه های مخابراتی قابل اعتماد برای هماهنگ کردن تلاش های بشردوستانه بایستی تأمین گردد. در این راستا بایستی از زیرساخت های غیرنظامی که کودکان به آن وابسته هستند، مانند مدارس، بیمارستان ها و زیرساخت های آب و فاضلاب حفاظت گردد، چرا که حفاظت از زیرساخت های غیرنظامی عملیاتی باقی مانده غزه برای جلوگیری از تلفات بیشتر و ارائه مراقبت به بیماران و مجروحان حیاتی است. تخلیه فوری پزشکی برای کودکان مجروح و بیمار، همراه با اعضای خانواده آنها و برای همه افرادی که نیازهای فوری پزشکی دارند تا به طور ایمن به خدمات بهداشتی حیاتی دسترسی داشته باشند، ضروری است. در نتیجه یک قطعنامه سیاسی پایدار ضروری است که حقوق و رفاه این نسل و نسل آینده کودکان را در اولویت قرار می دهد.^{۲۷}

۴-۳- چالش های کودکان و مادران باردار

در حال حاضر، تقریباً همه مردم غزه به کمک های بشردوستانه نیاز دارند، اما کودکان بار سنگین جنگی را که بیش از یک سال ادامه یافته است، تحمل می کنند. سازمان ملل متحد و فعالان بشردوستانه گزارش داده اند که کودکان بر اثر گرسنگی و بیماری جان خود را از دست می دهند و از جراحات بسیاری رنج می برند. در همین حال، زنان باردار و مادران برای تأمین و محافظت از خود و نوزادان خود در تلاش هستند. به گفته وزارت بهداشت، هزاران نفر از قربانیان شناسایی شده در غزه کودک و هزاران نفر دیگر مفقود هستند. ده ها هزار نفر دیگر تنها مانده اند یا از خانواده های خود جدا شده اند. اکنون یک نسل کامل از کودکان در معرض خطر فراموش شدن قرار دارند، همراه با اثرات انباشته خشونت بی امان، جابه جایی اجباری و از دست دادن یک سال تحصیلی که احتمالاً تا آخر عمر بر آنها تأثیر می گذارد. در میان آسیب پذیرترین افراد، کودکانی هستند که از خانواده های خود جدا شده اند یا بزرگسالان برای مراقبت از آنها رها شده اند. تخمین زده می شود که حدود ۱۷۰۰۰ کودک ممکن است، بدون همراه یا جدا از والدین و مراقبان باشند. با این حال، این تعداد بر اساس سایر بحران ها ممکن است سه برابر بیشتر باشد و خطر جدایی خانواده در ماه های گذشته به طور چشمگیری افزایش یافته است که با دوره های متعدد جابه جایی، دستگیری ها، دستورهای جابه جایی اجباری اسرائیل و

²⁶ See: <https://apnews.com/article/israel-palestinians-hamas-war-ceasefire-talks-obstacles-96e55dc6daa97f6100d3f75cfcffbe3b>

²⁷ See: <https://www.unicef.org/emergencies/children-gaza-need-lifesaving-support>

مرگ‌ومیر تشدید شده است. برخی از کودکانی که پیدا شده‌اند که به تنهایی در بیمارستان‌ها زندگی می‌کنند. تقریباً همه خانوارهای غزه روزانه وعده‌های غذایی خود را حذف می‌کنند و بسیاری از آنها روزهای کامل را بدون غذا می‌گذرانند. گزارش‌ها مبنی بر اینکه کودکان در غزه بر اثر گرسنگی و کم‌آبی جان خود را از دست داده‌اند، نگران‌کننده است. در حال حاضر در شمال غزه، یک‌سوم کودکان زیر سه سال دچار سوء‌تغذیه هستند که آنها را در برابر بیماری‌های واگیر و چالش‌های بهداشتی مرتبط آسیب‌پذیرتر کرده است. سوء‌تغذیه همچنین بر مادران باردار و شیرده تأثیر می‌گذارد، علاوه بر این، شیردهی را دشوارتر می‌کند. در میان خانواده‌های دارای مادران شیرده، ۵۵ درصد گزارش کرده‌اند که شرایط سلامتی مانع از توانایی آنها در شیردهی می‌شود و ۹۹ درصد با چالش‌هایی در تأمین شیر کافی، به خطر انداختن بقا، رشد و تکامل نوزاد مواجه هستند. یکی از دلایل این نرخ‌ها، به‌ویژه برای کودکان کوچک‌تر (کودکان زیر ۶ ماه یا بین ۶ ماه تا ۱۰ ماه) این بود که این کودکان در زمان شروع بحران در اکتبر به دنیا آمدند و از آنجایی که والدین مجبور به فرار شدند، مجبور شدند سرپناه جدیدی پیدا کنند، اغلب در شرایط شلوغی زندگی می‌کنند که در آن هیچ حریم خصوصی برای ادامه شیر دادن وجود ندارد. کودکان در رفح غزه برای دریافت آب صف می‌کشند. خانواده‌هایی که مجبور به ترک خانه‌های خود شدند و به رفح پناه بردند، برای تأمین غذا، آب و سایر نیازهای اولیه تلاش می‌کنند، زیرا در چادرهای موقتی در شرایط سخت زندگی می‌کنند. در همین حال، محدودیت‌های مداوم اسرائیل بر جریان کمک‌های بشردوستانه به غزه و اطراف آن باعث کمبود شدید مواد غذایی، سوخت، دارو، تجهیزات و کارکنان بشردوستانه شده است. از زمانی که گذرگاه رفح در ماه مه^{۲۸} بسته شد، جریان کمک‌ها در سطوح پایین بوده و ۷۸ درصد کاهش یافته است. کل جمعیت سن مدرسه در غزه، ۶۲۵۰۰۰ کودک، دسترسی به آموزش را از دست داده‌اند. تقریباً ۹۰ درصد از تمام مدارس آسیب‌دیده یا ویران شده‌اند. با آواره شدن تعداد زیادی از جمعیت، اکثر مدارس باقی‌مانده به عنوان سرپناه مورد استفاده قرار می‌گیرند. پیش از افزایش اخیر خصومت‌ها، تخمین زده می‌شود که یک میلیون کودک در غزه به سلامت روان و حمایت روانی اجتماعی نیاز داشتند. در حال حاضر، هر کودک در غزه حوادث و ترومای بسیار ناراحت‌کننده‌ای را تجربه کرده است، در حالی که والدین آنها با استرس روانی شدید خود روبرو هستند. در این راستا، هیچ مکان امنی برای غیرنظامیان در غزه وجود ندارد و کودکان شدیدترین تأثیرات منفی را احساس می‌کنند. کودکانی که خشونت و جابه‌جایی را تجربه می‌کنند اغلب استرس سمی و کشنده را تجربه می‌کنند که رشد مغز آنها را مختل می‌کند و می‌تواند منجر به چالش‌های سلامتی طولانی‌مدت شود. نیاز فوری به حمایت از کودکان از طریق فعالیت‌های روانی اجتماعی یا فضاهای امن وجود دارد، چرا که خطر قابل‌توجهی شامل خطرات روانی و مغزی آنها را تهدید می‌کند. این وضعیت نیاز به حمایت و مداخله بین‌المللی برای کاهش این تأثیرات و بهبودی یک نسل کامل از کودکان فلسطینی دارد. تقریباً ۱۸۳ زن روزانه در غزه با دسترسی محدود به ماما، پزشک یا مراقبت‌های پس از زایمان، زایمان می‌کنند. در این راستا، بسیاری از زنان بدون کمک پزشکی زایمان کرده‌اند و گزارش‌ها حاکی از آن است که برخی از آنها بدون بیهوشی سزارین می‌شوند. از اکتبر، بیش از ۲۰۰۰۰ نوزاد در میان درگیری‌ها متولد شده‌اند.^{۲۹}

²⁸ May²⁹ See: <https://www.rescue.org/article/what-happening-children-and-pregnant-mothers-gaza>

۴-۴- آسیب‌های روانی کودکان

مطالعات نشان می‌دهد که مرگ برای ۹۶ درصد از کودکان غزه قریب الوقوع است. مطالعه مهمی که توسط مرکز آموزش اجتماعی برای مدیریت بحران در غزه، با حمایت ائتلاف امداد هلندی و اتحاد کودکان جنگ انجام شد، آسیب روانی وحشتناک عملیات نظامی مداوم اسرائیل بر جوان‌ترین جمعیت غزه را آشکار کرد. یافته‌ها دلخراش است، ۹۶ درصد از کودکان مورد بررسی احساس می‌کنند مرگشان نزدیک است، در حالی که ۴۹ درصد تمایل به مرگ دارند. این ارزیابی ۵۰۴ کودک را مورد بررسی قرار داد که همگی از خانواده‌هایی با حداقل یک فرزند معلول، مجروح یا بدون همراه هستند. یافته‌های این نظرسنجی، بر اساس داده‌های جمع‌آوری شده در ژوئن، نشان می‌دهد که میزان واقعی آسیب روانی احتمالاً در حال حاضر، پس از ۱۴ ماه درگیری مداوم، حتی بیشتر شده است. این گزارش یکی از وحشتناک‌ترین بخش‌ها در مورد بهزیستی روانی کودکان در هر نقطه از جهان می‌باشد و حاکی از این موضوع است که کودکان غزه بار سنگین جنگی را تحمل می‌کنند که هیچ نقشی در آغاز آن نداشته‌اند و هم از تخریب زیرساخت‌های فیزیکی و هم از زخم‌های روانی برجای مانده از وحشیگری جنگ رنج می‌برند. این نظرسنجی نشان داد که ۹۲٪ از کودکان "واقعیت" را نمی‌پذیرفتند، ۷۹٪ از کابوس رنج می‌بردند و ۷۳٪ علائم پرخاشگری را نشان می‌دادند. سایر پاسخ‌های روانی شامل ترس، اضطراب، کناره‌گیری اجتماعی و مشکل در تمرکز بود. این تروما باعث شده است که بسیاری از کودکان با پریشانی عاطفی مداوم، تغییرات رفتاری و مسائل مربوط به غذا خوردن مواجه شوند، در حالی که علائم فیزیکی مانند درد نیز آشکار می‌شود. تأثیر جنگ با تخریب خانه‌ها، مدارس و بیمارستان‌ها تشدید می‌شود. بیش از ۶۰ درصد از کودکان مورد بررسی حداقل در معرض یک رویداد آسیب‌زا قرار گرفته‌اند و برخی موارد خشونت متعدد از جمله حملات هوایی، آواره شدن و جدایی از خانواده خود را تجربه کرده‌اند. تخمین زده می‌شود که ۱۷۰۰۰ کودک در غزه بدون همراه هستند و به دلیل درگیری از والدین خود جدا شده‌اند. این کودکان در معرض خطر بیشتر سوء استفاده، استثمار و نقض جدی حقوق خود هستند. در نتیجه چنین آسیب‌هایی می‌تواند تا مدت‌ها پس از پایان خصومت‌ها ادامه یابد و جدایی از خانواده‌هایشان این کودکان را در معرض خطر بیشتری قرار می‌دهد. پیامدهای طولانی مدت تروما بر رشد کودکان می‌تواند در طول نسل‌ها بازتاب پیدا کند. بسیاری از مکان‌های غیر نظامی مانند بیمارستان‌ها، مدارس و زیرساخت‌های بشردوستانه نیز اغلب مورد هدف قرار گرفته‌اند که بحران را برای کودکان تشدید می‌کند. آسیب وارد شده به کودکان غزه فراتر از آمار است. پشت هر عددی یک نام، یک زندگی و آینده‌ای نهفته است که قبل از شروع آن در حال خاموش شدن است. استفاده از سلاح‌های انفجاری در مناطق پرجمعیت زخم‌های روحی و جسمی پایداری بر کودکان وارد می‌کند که قابل جبران نیست. آسیب روانی به کودکان غزه می‌تواند به آسیب‌های نسلی دامن بزند و چرخه‌های خشونت را تثبیت کند. به دلیلی اینکه ده‌ها هزار کودکی که زخم‌های جنگ را به دوش می‌کشند، نسل بعدی غزه با نبردی سخت برای بازسازی زندگی‌شان مواجه است. گروه‌های مدافع مانند شبکه بین‌المللی سلاح‌های انفجاری^{۳۰} خواستار تلاش‌های فوری برای پایان دادن به استفاده از سلاح‌های انفجاری در مناطق پرجمعیت و اطمینان از اولویت دادن به رفاه روانی کودکان در پاسخ‌های بشردوستانه هستند. همانطور که دکتر اورتون^{۳۱} خاطر نشان کرد:

³⁰ INEW

³¹ Dr Iain Overton

«شکست جهان در حفاظت از کودکان غزه یک شکست اخلاقی در مقیاسی عظیم است. ما باید قاطعانه و دلسوزانه عمل کنیم تا اطمینان حاصل کنیم که صدای این کودکان شنیده می‌شود و از آینده آنها محافظت می‌شود.»^{۳۲}

۴-۵- سایر چالش‌ها

سایر چالش‌ها چندوجهی و پیچیده می‌باشند و به عوامل سیاسی، عملیاتی و امنیتی و... مربوط می‌شوند:

(۱) چالش‌های سیاسی: عدم اجماع بین‌المللی یکی از چالش‌های سیاسی محسوب می‌گردد؛ اختلافات عمیق بین کشورها در مورد علت درگیری، مسئولیت طرف‌های درگیر و راه حل‌های احتمالی، مانع از اتخاذ رویکردی متحد و مؤثر برای حمایت از کودکان می‌شود. جانبداری سیاسی چالش بعدی می‌باشد، به نحوی که برخی از سازمان‌های بین‌المللی و کشورها ممکن است به دلیل ملاحظات سیاسی، در اتخاذ مواضع بی‌طرفانه و عینی در مورد نقض حقوق کودکان در غزه با مشکل مواجه شوند. عدم وجود سازوکارهای مؤثر برای پاسخگویی طرف‌های درگیر در درگیری به دلیل نقض حقوق کودکان، باعث تداوم خشونت و بی‌مجازات ماندن مسئولین می‌شود. برخی از کشورها ممکن است مداخله سازمان‌های بین‌المللی در غزه را نقض حاکمیت خود تلقی کنند و از ارائه کمک‌های بشردوستانه و حمایت از حقوق کودکان جلوگیری کنند.

اگر چه در این مسیر کشورهایی مانند جمهوری اسلامی ایران، همواره به فلسطینی‌ها و گروه‌های مقاومت کمک کرده‌اند و به دلیل اشتراکات ایدئولوژیکی و راهبردی حمایت همه جانبه خود را نشان داده‌اند و همواره جنایت‌های دولت اسرائیل و امریکا را محکوم کرده‌اند. در این راستا، بارها جمهوری اسلامی ایران، آمادگی خود را برای تداوم حمایت‌های سیاسی و ارسال کمک‌های بشردوستانه به ویژه در زمینه دارو و غذا اعلام نموده است و به همبستگی خود را با ملت فلسطین تأکید نموده است. (عریضی میدی، ۱۳۹۵: ۴۰۷۵-۴۰۶۷) لازم به ذکر است، اقداماتی که در جهت به چالش کشیدن عملیات‌های اسرائیل صورت می‌گیرد نیز با واکنش شدید رژیم صهیونیستی مواجه می‌شود، همچنین با توجه به حق وتوی امریکا در شورای امنیت به نفع اسرائیل، چالش‌های فراوانی در این زمینه وجود دارد. اگر چه این اقدامات مانند گزارش گلدستون می‌تواند مسیر را جهت اعمال قوانین مرتبط با جنایات جنگی علیه رژیم صهیونیستی هموارتر سازد و موجب واکنش جامعه بین‌الملل در مقابل اقدامات اسرائیل و شفاف سازی گردد. (شیرزاد و خرازی، ۱۳۸۹: ۹۵-۸۰) در نتیجه سازوکارهای پیشگیرانه و تقنینی سازمان ملل متحد به عنوان مهم‌ترین سازمان بین‌المللی در مبارزه با جرایم بین‌المللی و نسل‌کشی، در جهت مبارزه با نسل‌کشی با چالش‌هایی مواجه است و اجرای عدالت کامل در این خصوص در شرایط فعلی با دشواری‌هایی روبرو می‌باشد. (خالقی و جاویدزاده، ۱۳۹۰: ۲۲۳-۲۰۳)

(۲) چالش‌های عملیاتی: محدودیت دسترسی یکی از چالش‌های عملیاتی محسوب می‌گردد، محاصره غزه، محدودیت‌های شدیدی را بر تردد افراد و کالاها اعمال می‌کند و مانع از دسترسی سازمان‌های بین‌المللی به کودکان نیازمند می‌شود. مخاطرات امنیتی چالش بعدی می‌باشد، درگیری‌های مسلحانه، حملات هوایی و سایر اشکال خشونت، جان کارکنان بشردوستانه را به خطر می‌اندازد و مانع از ارائه خدمات به کودکان می‌شود. در این راستا، تخریب زیرساخت‌های ضروری، مانند بیمارستان‌ها، مدارس و شبکه‌های آب و برق، ارائه خدمات به کودکان را دشوار می‌کند. کمبود منابع مالی، انسانی و تجهیزات، توانایی سازمان‌های بین‌المللی را برای ارائه کمک‌های مؤثر به کودکان محدود

³²See: <https://reliefweb.int/report/occupied-palestinian-territory/death-feels-imminent-96-children-gaza-study-finds>

می‌کند. عدم هماهنگی بین سازمان‌های بین‌المللی، سازمان‌های مردم‌نهاد و مقامات محلی نیز می‌تواند منجر به دوباره کاری، اتلاف منابع و عدم پوشش نیازهای اساسی کودکان شود.

۳) چالش‌های امنیتی: کارکنان بشردوستانه با خطر ربودن و سایر اشکال خشونت مواجه هستند که باعث می‌شود سازمان‌ها از فعالیت‌های خود بکاهند یا به طور کامل متوقف شوند. طرف‌های درگیر ممکن است از کودکان به عنوان سپر انسانی، جاسوس یا سرباز استفاده کنند، که این امر کودکان را در معرض خطر مرگ، آسیب دیدگی و سوءاستفاده قرار می‌دهد. نقض قوانین بین‌المللی بشردوستانه، مانند حمله به غیرنظامیان و اهداف غیرنظامی، باعث افزایش تلفات و آسیب دیدگی کودکان می‌شود. انتشار تبلیغات و اطلاعات نادرست در مورد درگیری، می‌تواند باعث ایجاد نفرت و بی‌اعتمادی بین طرف‌های درگیر شود و تلاش‌های بشردوستانه را تضعیف کند.

۴) چالش‌های اجتماعی و روانشناختی: کودکان غزه در معرض سطوح بالایی از آسیب‌های روانی ناشی از جنگ، خشونت، از دست دادن عزیزان و بی‌خانمانی قرار دارند و همان طور که بیان گردید، حملات به مدارس و محدودیت‌های دسترسی به آموزش، باعث محرومیت کودکان از حق تحصیل می‌شود و آینده آن‌ها را به خطر می‌اندازد. فقر و بیکاری گسترده در غزه، کودکان را در معرض خطر سوءتغذیه، بیماری، کار کودکان و ازدواج زود هنگام قرار می‌دهد و درگیری و خشونت می‌تواند باعث از هم پاشیدن خانواده‌ها، یتیم شدن کودکان و افزایش کودکان بی‌سرپرست شود. در نتیجه، نیاز به حمایت‌های طولانی‌مدت برای بهبود وضعیت کودکان، از جمله خدمات بهداشت روانی، آموزش، حمایت‌های اقتصادی و اجتماعی وجود دارد.

۵- راهکارهای حمایت از کودکان غزه

در ادامه راهکارهایی که در جهت حمایت از کودکان بزه‌دیده در غزه پیشنهاد می‌دهد، مورد بررسی قرار می‌گیرد.

۵-۱- اقدامات صندوق نجات کودکان

ماه‌ها درگیری جان حداقل یک میلیون کودک در غزه را به خطر انداخته است. هیچ جای غزه امن نیست کودکان در درگیری دارای جایگاه ویژه‌ای هستند و باید از آنها محافظت شود. با این حال اینها برخی از واقعیت‌های تکان‌دهنده زندگی در غزه برای کودکان است، از جمله اینکه تقریباً همه کودکان غزه در معرض خطر قریب وقوع قحطی هستند. غیبت کامل آموزش در غزه وجود دارد و ۶۲۵۰۰۰ کودک از تحصیل بازمانده‌اند. بیش از یک میلیون کودک در غزه به حمایت از سلامت روان نیاز دارند. بیش از ۶۰۰۰۰۰ کودک در رفح گرفتار شده‌اند و جایی برای فرار ندارند. مقیاس مرگ و ویرانی نجومی است. کودکان در غزه به دام افتاده‌اند و مکان امنی برای رفتن ندارند، اکثریت جمعیت آواره غزه (بیش از ۱٫۳ میلیون نفر از جمله بیش از ۶۱۰۰۰۰ کودک) اکنون در منطقه‌ای به وسعت ۲۴ مایل مربع، کمتر از یک پنجم کل خشکی غزه، انباشته شده‌اند. با تشدید حملات اسرائیل به رفح که در حال حاضر یکی از پرجمعیت‌ترین مناطق جهان است، جایی برای فرار باقی نمانده است. ازدحام بیش از حد در پناهگاه‌ها، فروریختن تقریباً کامل امکانات اولیه بهداشتی و بهداشتی، کمبود دارو و تجهیزات پزشکی، افزایش تعداد اجساد دفن نشده و کمبود آب تمیز، طوفان مناسبی را برای شیوع بیماری‌های بزرگ و بیماری‌های قابل پیشگیری ایجاد می‌کند تا زندگی کودکان را نیز از بین ببرد. موارد عفونت‌های دستگاه تنفسی فوقانی، اسهال، بیماری‌های پوستی، یرقان و مننژیت در حال افزایش است. بدون واکسیناسیون کافی برای نوزادان، کودکان در معرض خطر سرماخوردگی شدید، سوءتغذیه و بیماری‌های تنفسی و پوستی قرار دارند. سلامت روان کودکان در غزه از نقطه شکست فراتر رفته است. کودکان به دلایلی مانند خشونت، صدمات جسمی

جدی، از جمله از دست دادن اعضای بدن و از دست دادن خانواده‌ها، خانه‌ها و مدارسشان آسیب‌های روحی غیرقابل تصویری را متحمل شده‌اند. همه کودکان زیر پنج سال در غزه در معرض خطر بالای سوء تغذیه هستند. ساکنان غزه اکنون در معرض خطر قحطی قرار دارند و با سطوح بحرانی ناامنی غذایی یا بدتر از آن مواجه هستند. چهار ماه بمباران مداوم و محدودیت‌ها شرایط را برای افزایش تصاعدی سوء تغذیه با دسترسی بسیار محدود به غذا و آب ایجاد کرده است. زنان باردار تغذیه و مراقبت‌های بهداشتی مورد نیاز خود را دریافت نمی‌کنند. قرار گرفتن طولانی مدت در دمای سرد می‌تواند سیستم ایمنی کودکان را تضعیف کند و آنها را در معرض خطر بیماری‌های کشنده مانند ذات‌الریه قرار دهد. در این راستا، سازمان بین‌المللی صندوق نجات کودکان برای یافتن راه‌هایی برای کمک به غزه تلاش می‌کند، آماده است تا حمایت خود را از کودکانی که برای زنده ماندن به کمک‌های بشردوستانه نیاز دارند، افزایش دهد، اما شرایط اولیه برای دستیابی به خانواده‌ها باید توسط جامعه بین‌المللی ایجاد شود و این موضوع مستلزم یک آتش بس قطعی می‌باشد. سازمان نجات کودکان از همه کشورها می‌خواهد که فوراً انتقال تسلیحات، قطعات و مهمات به اسرائیل و گروه‌های مسلح فلسطینی را متوقف کنند، در حالی که خطر استفاده از آنها برای ارتکاب یا تسهیل نقض جدی قوانین بین‌المللی بشردوستانه یا حقوق بشر وجود دارد. این سازمان همچنین از همه دولت‌های کمک‌کننده و بقیه جامعه بین‌المللی می‌خواهد تا در سریع‌ترین زمان ممکن بودجه برای آژانس امداد و کار سازمان ملل متحد^{۳۳} را از سر بگیرند و افزایش دهند. این سازمان از سال ۱۹۵۳ خدمات ضروری و حمایت از کودکان فلسطینی را که تحت تأثیر درگیری‌های جاری قرار گرفته‌اند، ارائه می‌کند و به دنبال راهکارهایی جهت کمک‌رسانی به غزه می‌باشد.^{۳۴}

۵-۲- اقدامات یونیسف

کودکان غزه، به دام افتاده در چرخه درد می‌باشند، غزه تجسم دنیای واقعی جهنم روی زمین برای یک میلیون کودک آن است و روز به روز بدتر می‌شود، زیرا ما شاهد تأثیر وحشتناک حملات هوایی و عملیات نظامی روزانه بر کودکان فلسطینی هستیم. بیش از یک سال از زمانی که اولین دستور به یک میلیون نفر برای خروج از شمال غزه داده شد، می‌گذرد، به صدها هزار غیرنظامی دوباره دستور "تخلیه" داده شد تا شمال غزه را ترک کنند. امروز محرومیت سراسر غزه را فرا گرفته است. آواره شدن، دوباره، تنها منجر به رنج بیشتر و شرایط بدتر برای کودکان می‌شود. مناطق جنوب به طور کشنده‌ای فاقد آب، سرویس بهداشتی و سرپناه ضروری است. این پرسش مطرح می‌گردد که بنابراین کودکان و خانواده‌هایشان کجا خواهند رفت؟ آنها در مدارس و پناهگاه‌ها امن نیستند. آنها در بیمارستان‌های امن نیستند و مطمئناً در کمپ‌های پر ازدحام امن نیستند. حملات به مدارس از نظر فراوانی غیرقابل تصور شده است. در این زمینه، یونیسف هزاران توالی ساخته است، به یک میلیون نفر کمک نقدی داده است و بیش از ۳۰۰۰۰۰ کودک از خدمات تغذیه یونیسف بهره‌مند شده‌اند، در حالی که ۱۱۷۰۰۰ کودک زیر ۵ سال دیگر بیسکویت‌ها و مکمل‌های مغذی با انرژی بالا دریافت کرده‌اند. ایجاد مسیرهای اضافی برای حمل و نقل ایمن بار، برای دسترسی بدون مانع به کمک‌های بشردوستانه به ویژه غذا، آب، بهداشت، آموزش و سلامت روان با چالش‌هایی مواجه است. علی‌رغم تلاش‌های بی‌شمار همه آژانس‌های امدادی، کودکان همچنان از آسیب‌های غیرقابل توصیف روزانه رنج می‌برند. در این راستا، یونیسف هشدار داد که اگر دسترسی کودکان به آب و سرویس بهداشتی در غزه همچنان محدود و ناکافی باشد، شاهد افزایش تعداد

³³ UNRWA

³⁴ See: <https://www.savethechildren.org/us/charity-stories/life-for-children-growing-up-conflict-gaza>

کودکانی خواهیم بود که جان خود را از دست می دهند، چرا که کودکان با خطر جدی شیوع بیماری‌های دسته‌جمعی روبرو هستند. امروزه در غزه فلج اطفال وجود دارد؛ همچنین، یونیسف اعلام کرد، نوار غزه خطرناک‌ترین مکان در جهان برای کودکی است و روز به روز، این واقعیت وحشیانه مبتنی بر شواهد تقویت می‌شود. سوزاندن چادرها، فریادهای دلخراش، التماس‌های مأیوسانه پزشکان برای دارو و امتناع و تأخیر در کمک‌ها، نشان‌دهنده وضعیت وخیم غزه می‌باشد.^{۳۵}

۵-۳- ارتقای سلامت جسمی کودکان غزه و اعلام آتش بس قطعی

مرکز مراقبت‌های بهداشتی اولیه^{۳۶} در دیرالبلح به عنوان یکی از مکان‌های کلیدی واکسیناسیون فلج اطفال تعیین شده است که در آن کارکنان بهداشت از فرایند واکسیناسیون کارآمد اطمینان می‌دهند. پس از تأیید فلج اطفال در غزه، آژانس‌های امدادی و متخصصان پزشکی با هم متحد شدند تا فوراً برای برقراری آتش بس به حدود ۶۴۰۰۰۰ کودک زیر ۱۰ سال واکسیناسیون فلج اطفال کمک کنند. فلج اطفال بیش از دو دهه پیش در غزه از بین رفته بود، اما در ماه اوت، سازمان بهداشت جهانی گزارش داد که این ویروس در نمونه‌های فاضلاب سایت‌های خان یونس و دیرالبلح پیدا شده است. یک ماه بعد، یک مورد توسط وزارت بهداشت غزه در یک کودک ۱۰ ماهه واکسینه نشده در دیرالبلح در مرکز نوار غزه تایید شد. فلج اطفال، ویروسی که می‌تواند در عرض چند ساعت باعث فلج غیرقابل برگشت شود، به ویژه در غزه خطرناک است، جایی که نرخ بالای سوء تغذیه و سطح استرس سمی کودکان را در برابر عفونت آسیب‌پذیرتر می‌کند. ظهور مجدد ویروس فلج اطفال در غزه نتیجه مستقیم تخریب زیرساخت‌های آب و فاضلاب و محدودیت‌های دولت اسرائیل در تعمیرات و تدارکات است. این اقدامات همراه با ازدحام بیش از حد، جابه‌جایی، و سیستم مراقبت بهداشتی فلج شده، محیطی را برای گسترش ویروس در غزه ایجاد کرده است. در این راستا، کمپین واکسیناسیون فلج اطفال در غزه آغاز شد. طبق گفته سازمان بهداشت جهانی، حداقل دو دوز nOPV2 برای قطع انتقال ویروس فلج اطفال مورد نیاز است. با این حال، این تنها در صورتی محقق می‌شود که حداقل ۹۰ درصد از همه کودکان در همه جوامع و محله‌ها واکسینه شوند و در دور دوم، ویتامین A در کنار واکسن فلج اطفال تجویز می‌شود تا به تقویت ایمنی کلی در بین کودکان بین دو تا نه سال کمک کند. مرکز مراقبت‌های بهداشتی اولیه در دیرالبلح به عنوان یکی از مکان‌های کلیدی واکسیناسیون تعیین شده است. نقش صندوق حمایت از کودکان نظارت بر عملیات سایت، هماهنگ کردن ارتباط با جامعه و اطمینان از کارآمدترین فرایند واکسیناسیون برای به حداکثر رساندن سریع پوشش است. اگر چه موفقیت این کمپین به شدت به دسترسی ایمن برای کارکنان بهداشتی و خانواده‌ها بستگی دارد و در نهایت، آتش بس قطعی لازم است تا اطمینان حاصل شود که کودکان در سراسر غزه می‌توانند واکسن‌ها و سایر مراقبت‌های بهداشتی مورد نیاز فوری را دریافت کنند. به عنوان مثال یکی از چالش‌ها این بود که بیمارستان الاقصی، واقع در ۵۰۰ متری درمانگاه کودکان، در همان روزی که واکسیناسیون در دیرالبلح آغاز شد، بمباران شد. در نتیجه آتش بس قطعی همچنان ضروری است. با وجود هزاران کودک در معرض خطر قریب‌الوقوع فلج اطفال، آنها همچنین با بیماری‌های دیگر، گرسنگی و تهدید مرگبار بمب مواجه هستند. در این راستا، آتش بس قطعی برای رسیدن به نیازهای فوری کودکان و خانواده‌ها در سراسر غزه حیاتی است.^{۳۷}

³⁵ See: <https://www.unicef.org/press-releases/gazas-children-trapped-cycle-pain>

³⁶ Save the Children (PHCC)

³⁷ See: <https://www.savethechildren.org/us/charity-stories/gaza-polio-vaccines>

حملات هوایی اسرائیل باعث کشته‌شدن پزشکان، پرستاران، معلمان و کارکنان بشردوستانه شده است. پهبادهای دائماً بالای سر مردم پرواز می‌کنند و صدای بی‌امان آنها یادآور تهدیدی برای کودکان است. وقتی صدای زمزمه نزدیک‌تر می‌شود، یک انفجار در خیابان‌ها به صدا در می‌آید که معمولاً در فاصله چند کیلومتری می‌باشد، در طول درگیری‌های نظامی، تعداد بسیار زیاد کودکانی که در خیابان‌ها سرگردان بسیار زیاد بود. کودکان بدون کفش بودند و به وضوح دچار سوء تغذیه و اغلب تنها بودند. بیماری‌ها و عفونت‌ها نیز به سرعت در حال گسترش هستند، اما با زمان و منابع محدود، متخصصان مراقبت‌های بهداشتی به ندرت قادر به تشخیص رسمی هستند. یکی از پزشکان گفت: «ما شاهد گال، شپش و هپاتیت هستیم.» بر اساس گزارش یونیسف، تا دسامبر، یکی از بیش از ۱۰۰۰ کودکی که از شروع جنگ یک یا چند عضو را از دست داده‌اند. همان‌طور که مطرح گردید، دریافت کمک به غزه و اطراف آن بسیار چالش‌برانگیز است و در هر مرحله محدودیت‌هایی وجود دارد. از نظر تاریخی، هرگونه کمکی که وارد شود باید توسط اسرائیل پاکسازی شود، اسرائیل اقلامی را که ظاهراً «استفاده دوگانه» بالقوه دارند، چه غیرنظامی یا نظامی باشند را رد می‌کند. حتی زمانی که کمک‌ها موفق به رسیدن به غزه می‌شوند، چالش‌ها پابرجا هستند و کمبود سوخت، افزایش خطرات، و تضمین‌های ایمنی ناکافی برای امدادگران مسئول تحویل آن وجود دارد. مرگ این تعداد از کودکان نتیجه ناکامی جهان در حفاظت از آنهاست. جامعه بین‌المللی باید فوراً تلاش‌های خود را افزایش دهد و تنها چیزی که اکنون خانواده‌ها را در غزه نجات می‌دهد، آتش‌بس قطعی است. شورای امنیت سازمان ملل خواستار آتش‌بس موقت شد، استفاده مداوم اسرائیل از سلاح‌های انفجاری در مناطق پرجمعیت اثرات مخربی بر کودکان دارد. کشورها باید فوراً انتقال سلاح‌ها، قطعات و مهمات به طرف‌های درگیر را که خطر استفاده از آنها برای ارتکاب نقض جدی قوانین بین‌المللی بشردوستانه یا حقوق بشر است، متوقف کنند، چرا که این امر خیانت به بشریت است.^{۳۸}

در ماه رمضان در غزه کمبود غذا خانواده‌ها را مجبور به خوردن برگ و غذای حیوانات برای زنده ماندن می‌کند، خرمایی برای افطار وجود نخواهد داشت. برداشت خرما همراه با سایر تولیدات مواد غذایی کاملاً از بین رفته است. مقامات اسرائیلی به عنوان بخشی از محدودیت‌های خود برای عبور کمک‌ها به نوار، طبق گزارش‌ها تاریخ‌ها را به عنوان اقلام «دو منظوره» طبقه‌بندی می‌کنند که به گفته آنها می‌توانند برای استفاده نظامی تغییر کاربری دهند و به دلیل تصویربرداری اشعه ایکس که دانه‌های آنها را برداشت می‌کند، به عنوان اشیای مشکوک رد می‌کنند. البته خرما تنها غذایی نیست که فلسطینیان غزه در این ماه مبارک کم دارند. پس از پنج ماه جنگ که منجر به تخریب گسترده تولید مواد غذایی و مانع تراشی در ارسال کمک شد، به ندرت هیچ غذایی وجود دارد. درد عاطفی ناتوانی در جشن رمضان یک چیز است. اما کمبود فیزیکی و مادی غذا برای مسلمانان و همه فلسطینیان در سراسر غزه منجر به گرسنگی کودکان شده و کل جمعیت را با قحطی مواجه می‌کند. بر اساس داده‌های سازمان ملل، میانگین روزانه تعداد کامیون‌های کمک‌رسانی وارد غزه در هفته‌های پس از اقدامات موقت دیوان بین‌المللی دادگستری بیش از یک‌سوم کاهش یافت. حتی در رفح، تنها مکان باقی مانده در غزه که خدمات تا حدی در آن کار می‌کند، فقط سه نانوايي هنوز باز هستند و مایل‌ها صف دارند. تعداد بزه‌های فروخته شده در بازار تنها در چند هفته به یک‌سوم کاهش یافته است. غذاهایی که قبلاً مانند هوموس، فلافل و ترشی قیمت کمتری داشتند، قیمتشان سرسام‌آور بوده است، حتی قیمت سبزی هم الان هشت برابر قبل از جنگ است. مردم فقط آنچه را که می‌توانند بپزند، معمولاً بدون پروتئین است. بمباران‌های شبانه مانع از

³⁸ See: <https://www.savethechildren.org/us/charity-stories/gaza-aid-worker-story>

ترک خانه‌هایشان یا چادرهایی که صدها هزار نفر اکنون در آن زندگی می‌کنند، می‌شود. در نتیجه کودکان بار تمام بلایا را تحمل می‌کنند، از جمله جنگ، زلزله، تغییرات آب‌وهوایی.^{۳۹}

در حالی ما وارد سال جدید می‌شویم که همان وحشت‌های سال گذشته را به همراه دارد و هیچ پیشرفتی و آرامشی وجود ندارد. در همین حال، خصومت‌ها با عملیات بی‌امان نیروهای دفاعی اسرائیل ادامه دارد که باعث تلفات جمعی و ویرانی‌های گسترده می‌شود. همزمان شلیک موشک‌های گروه‌های مسلح فلسطینی به سمت اسرائیل نیز ادامه دارد و غیرنظامیان این کشور را به خطر می‌اندازد. بحران گرسنگی ادامه دارد و شرکای بشردوستانه سازمان ملل گزارش داده‌اند که بحران گرسنگی در سراسر نوار غزه، در بجنوبه کمبودهای حیاتی عرضه، محدودیت‌های شدید دسترسی و غارت‌های مسلحانه خشونت‌آمیز، همچنان بدتر می‌شود. این در حالی است که مقامات اسرائیلی همچنان اکثر درخواست‌ها برای رساندن کمک‌های غذایی از گذرگاه غربی به مناطق جنوب وادی غزه را رد می‌کنند. شرکای سازمان ملل هشدار داده‌اند که در صورت عدم دریافت تدارکات اضافی، توزیع بسته‌های غذایی بین خانواده‌های گرسنه بسیار محدود خواهد بود. آشپزخانه‌های محلی که وعده‌های غذایی را برای مردم مرکز و جنوب غزه فراهم می‌کنند نیز در روزهای آینده در معرض خطر تعطیلی قرار خواهند گرفت. نانوایی‌ها نیز برای اینکه بتوانند فعال بمانند و کار کنند، به تحویل مداوم سوخت توسط شرکای جنوب غزه متکی هستند. با این حال، شرکای بشردوستانه اکنون هشدار داده‌اند که کمبود سوخت برای ژنراتورهای برق، سیستم بهداشتی غزه را فلج می‌کند، جان بیماران را به خطر می‌اندازد و امدادگران را با انتخاب‌های غیرممکن مواجه می‌کند. شرایط به ویژه در غزه شمالی محاصره شده، جایی که حرکت پرسنل بشردوستانه به شدت محدود شده است، نگران‌کننده است. حملات و خصومت‌های مداوم در این منطقه خدمات مراقبت‌های بهداشتی را برای بازماندگانی که در آنجا مانده‌اند به شدت مختل کرده است. دسترسی به بیمارستان العوده در جبلیا به عنوان تنها بیمارستان در شمال غزه که هنوز تا حدی کار می‌کند - بسیار محدود است. در غزه، والدین و کودکان در زیر آوار مفقود، جدا شده و یا بازداشت هستند و سرنوشت آنها نامشخص است. خانم واتریچ گفت که امید خاموش شده است و جنگ وحشیانه ادامه دارد. با وجود مشکلات جاری، سازمان ملل متحد و شرکای آن در تلاش هستند تا با حمایت حیاتی به مردم سراسر منطقه دسترسی پیدا کنند. دبیرکل سازمان ملل متحد از همه طرف‌ها خواست به قوانین بین‌المللی بشردوستانه احترام بگذارند. در این راستا، غیرنظامیان باید همیشه مورد حمایت و احترام قرار گیرند و نیازهای اساسی آنها باید برآورده شود.^{۴۰}

۵-۴- سایر راهکارها

اتحادیه اروپا با یونیسف همکاری می‌کند تا به خانواده‌های غزه کمک‌های نقدی بشردوستانه برای خرید منابعی که این کودکان به شدت به آنها نیاز دارند، ارائه کند. تاکنون این کمک به بیش از ۲۳۳۰۰۰۰ کودک در بیش از ۵۰۰۰۰۰ نفر رسیده است. اتحادیه اروپا به یونیسف کمک مالی می‌کند تا کمک‌های نقدی بشردوستانه و همچنین لباس‌های زمستانی کودکان و بسته‌های آموزشی و بهداشتی ارائه کند. نقل و انتقالات نقدی به خانواده‌ها استقلال می‌دهد و آنها را قادر می‌سازد اقلامی را که بیشتر نیاز دارند، اولویت‌بندی کرده و خریداری کنند. کمک‌های نقدی بشردوستانه به یک راه نجات تبدیل شده است. این حواله‌های نقدی در حال حاضر به طیف وسیعی از افراد نیازمند کمک می‌کند، از جمله به

³⁹ See: <https://www.savethechildren.org/us/charity-stories/ramadan-fast-gaza-food-crisis>

⁴⁰ See: <https://news.un.org/en/story/2025/01/1158881>

خانواده‌های دارای چند فرزند یا دارای اعضای خانواده معلول، زنان باردار و شیرده و خانواده‌هایی که توسط زنان اداره می‌شوند. در میان خصومت‌های جاری، مشارکت اتحادیه اروپا و یونیسف به عنوان یک لنگر بشردوستانه عمل می‌کند. در این راستا با کمک‌های حیاتی، تلاش می‌شود تا رنج فوری کودکانی را که تحت تأثیر درگیری قرار گرفته‌اند، کاهش داده و به آنها کمک و وسایل ضروری برای بقا ارائه گردد. نزدیک به ۲٫۱ میلیون نفر که به اجبار آواره شده‌اند و نیاز به کمک فوری در غزه دارند، اتحادیه اروپا همچنان متعهد به حمایت از شرکای بشردوستانه فعال در میدان است.^{۴۱} با توجه به چارچوب جرم‌شناسی و حقوق بین‌الملل، راهکارهای متعددی برای بهبود وضعیت کودکان غزه و حمایت از آنها وجود دارد. این راهکارها را می‌توان در دسته‌های زیر طبقه‌بندی کرد:

(۱) پیشگیری و کاهش جرایم: پایان دادن به درگیری‌ها و اشغال اساسی‌ترین گام برای محافظت از کودکان است. خاتمه دادن به خشونت، حملات و محاصره غزه، محیطی امن‌تر را برای کودکان فراهم می‌کند. در این راستا، حمایت از فرآیندهای صلح و آشتی، از جمله گفت‌وگوهای بین‌گروهی، می‌تواند به کاهش تنش‌ها و پیشگیری از خشونت کمک کند و بایستی با ایدئولوژی‌های نفرت‌انگیز و افراط‌گرایانه که به خشونت علیه کودکان دامن می‌زنند، مبارزه نمود. راهکارها شامل آموزش، ارتقای مدارا و مقابله با تبلیغات نفرت‌انگیز است. آموزش حقوق کودکان به همه، از جمله والدین، معلمان، نیروهای امنیتی و بازیگران درگیر در درگیری، برای اطمینان از رعایت حقوق کودکان ضروری است، سایر سازوکارها شامل پیگیری و مجازات افرادی که مرتکب جرایم علیه کودکان می‌شوند، از جمله جنایات جنگی و جنایات علیه بشریت، ایجاد و تقویت سازوکارهایی برای شناسایی، گزارش‌دهی و پاسخگویی به موارد نقض حقوق کودکان، از جمله سوء استفاده، بهره‌کشی و خشونت، اطمینان از اینکه مدارس و بیمارستان‌ها به عنوان مناطق امن در نظر گرفته می‌شوند و از حملات محافظت می‌شوند، می‌باشد.

(۲) اجرای قوانین بین‌المللی: فراهم کردن دسترسی به خدمات بهداشتی، از جمله مراقبت‌های پزشکی، بهداشت روانی و حمایت‌های روان‌شناختی برای کودکانی که در معرض خشونت، آسیب و سوء استفاده قرار گرفته‌اند و تضمین دسترسی کودکان به آموزش با کیفیت، حتی در شرایط درگیری و آوارگی که شامل ایجاد فضاهای یادگیری امن، ارائه کمک‌های آموزشی و حمایت از معلمان است، بایستی در راستای اجرای قوانین بین‌المللی در غزه رعایت شود؛ همچنین، ایجاد و تقویت سیستم‌های مراقبت جایگزین برای کودکان بی‌سرپرست و جدا شده از خانواده، از جمله مراکز مراقبت موقت، خانواده‌های حامی و مراکز نگهداری و ارائه گرامت مالی، خدمات درمانی و روانی و سایر اشکال جبران خسارت به کودکانی که آسیب دیده‌اند، ضروری است.

(۳) نقش سازمان‌های بین‌المللی و جامعه بین‌الملل: با توجه به اینکه در اقدامات اخیر رژیم صهیونیستی علیه مردم مظلوم غزه، انواع جنایات، شامل جنایت تجاوز، جنایات جنگی، جنایت علیه بشریت رخ داده است و حقوق بشر به طور فاحشی مورد نقض واقع شده است، سازمان‌های بین‌المللی از جمله شورای امنیت و دیوان کیفری بین‌المللی بایستی اقدامات لازم جهت تعقیب، محاکمه و مجازات رژیم صهیونیستی را انجام دهند، اگر چه در این مسیر نیز چالش‌های فراوانی وجود دارد، از جمله به دلیل حمایت امریکا نخواهد گذاشت که رژیم صهیونیستی در محاکم بین‌المللی محکوم گردند، در این راستا، بایستی دولت‌های دیگر از طریق اعمال صلاحیت جهانی اقدام نمایند و زمینه را جهت مجازات جنایتکاران فراهم

⁴¹ See: https://civil-protection-humanitarian-aid.ec.europa.eu/news-stories/stories/children-gaza-trapped-brutality-war_en

نمایند. (رجبی، ۱۳۹۴: ۳۱۱-۲۹۵) سازمان ملل متحد نیز نقش حائز اهمیتی در خصوص مبارزه با جرایم بین‌المللی و وضع سیاست جنایی برای مبارزه با نسل‌کشی ایفا می‌کند. اگر چه اقدامات صورت گرفته با نارسایی‌هایی مواجه بوده است که موجب ناکارآمدی سازوکارهای در نظر گرفته شده است، اما بایستی ضمن تحول و در نظر گرفتن رهیافت‌های نوین، اقداماتی کارآمدتر در جهت پیشگیری از رفتارهای تبعیض آمیز صورت گیرد که متناسب با جرایم صورت گرفته باشد، در این زمینه نقش شورای امنیت حائز اهمیت بوده و بایستی با اتخاذ تدابیر بازدارنده از نقض حقوق بشر پیشگیری شود و مرتکبین آن نیز تعقیب و مجازات شوند. (جاویدزاده، ۱۳۹۰: ۳۷-۱)

در این راستا، انجام تحقیقات مستقل و بی‌طرفانه توسط سازمان‌های بین‌المللی، مانند سازمان ملل متحد، برای جمع‌آوری شواهد در مورد جرایم علیه کودکان و گزارش‌دهی به نهادهای بین‌المللی و اعمال فشار بر طرف‌های درگیر در جنگ برای رعایت حقوق کودکان، از جمله تحریم‌های هدفمند، محکومیت‌های بین‌المللی و پیگیری قضایی توسط سازمان‌های بین‌المللی ضروری است، راهکارها بایستی شامل ارائه کمک‌های بشردوستانه به کودکان و خانواده‌های آسیب‌دیده در غزه، از جمله غذا، سرپناه، آب، خدمات بهداشتی و حمایت‌های روانی و حمایت از سازوکارهای عدالت بین‌المللی، مانند دیوان کیفری بین‌المللی، برای رسیدگی به جرایم علیه کودکان و مجازات مرتکبان، تسهیل دسترسی ایمن و بدون مانع کارکنان بشردوستانه به غزه برای ارائه کمک‌های ضروری و حمایت از تلاش‌های بازسازی و توسعه در غزه برای بهبود شرایط زندگی کودکان و ایجاد فرصت‌های بهتر برای آینده آن‌ها باشد. در این راستا بایستی نظارت بر وضعیت کودکان در غزه و گزارش‌دهی منظم به نهادهای بین‌المللی در مورد نقض حقوق کودکان صورت گیرد و خدمات مستقیم به کودکان آسیب‌دیده، از جمله حمایت‌های روانی، آموزشی و بهداشتی ارائه شود لازم به ذکر است، اجرای این راهکارها نیازمند همکاری بین‌المللی، تعهد سیاسی و تخصیص منابع کافی است. حمایت از کودکان غزه، یک مسئولیت انسانی و اخلاقی است که باید با جدیت دنبال شود.

نتیجه‌گیری

تحلیل جرایم علیه کودکان غزه شامل بررسی ابعاد سیاسی و حقوقی، بررسی جرایم ارتكابی در چارچوب قوانین بین‌المللی، از جمله جنایت علیه بشریت و نسل‌کشی، مسئولیت‌های بین‌المللی شامل تعیین مسئولیت افراد، دولت‌ها و سازمان‌ها در قبال نقض حقوق کودکان و ارتكاب جرایم علیه آنان، نقض حقوق بشر و بررسی سیستماتیک نقض حقوق بشر کودکان، از جمله حق حیات، حق سلامتی، حق آموزش و حق امنیت می‌باشد. ابعاد اجتماعی و اقتصادی این موضوع نیز شامل فقر و محرومیت، آسیب‌های اجتماعی، تحلیل تأثیرات جنگ، خشونت، افزایش خطر سوءاستفاده و استثمار کودکان تأثیرات مهاجرت و آوارگی اجباری بر کودکان و افزایش آسیب‌پذیری آنان در برابر قاچاق، کار اجباری و سایر اشکال سوءاستفاده می‌باشد؛ ابعاد فرهنگی و روانی نیز شامل تأثیرات روانشناختی جنگ و خشونت بر کودکان، از جمله اختلالات استرس پس از سانحه، افسردگی، اضطراب و سایر مشکلات روانی می‌باشد. در بررسی جرم‌شناسی این موضوع چالش‌هایی وجود دارد، از جمله محدودیت دسترسی به اطلاعات دقیق و مستند در مورد جرایم ارتكابی علیه کودکان در غزه، به دلیل شرایط جنگی و محدودیت‌های امنیتی وجود دارد و حمایت از قربانیان نیز با چالش‌هایی مواجه است که بیان گردید. پیگیری قانونی جرایم ارتكابی و مجازات عاملان، با رعایت استانداردهای بین‌المللی حقوق بشر نیز با چالش‌هایی مواجه است. در این راستا، راهکارهایی پیشنهاد می‌گردد:

- ۱) تشکیل کمیته حقیقت‌یاب بین‌المللی: تشکیل یک کمیته حقیقت‌یاب بین‌المللی مستقل برای جمع‌آوری اطلاعات دقیق و مستند در مورد جرایم ارتكابی علیه کودکان در غزه.
 - ۲) حمایت از سازمان‌های حقوق بشری: حمایت از سازمان‌های حقوق بشری محلی و بین‌المللی که در زمینه حمایت از حقوق کودکان فعالیت می‌کنند.
 - ۳) توسعه برنامه‌های آموزشی: توسعه برنامه‌های آموزشی برای کودکان، خانواده‌ها، معلمان و کارکنان بهداشتی در مورد حقوق کودکان و ارائه راهکارهای پیشگیری از خشونت و سوءاستفاده.
 - ۴) تقویت سیستم‌های حمایتی: تقویت سیستم‌های حمایتی برای کودکان آسیب‌دیده، از جمله خدمات بهداشتی، روانی، حقوقی و اجتماعی.
 - ۵) تشویق به گزارش‌دهی: تشویق به گزارش‌دهی جرایم ارتكابی علیه کودکان، از طریق ایجاد کانال‌های ارتباطی امن و محرمانه.
 - ۶) همکاری بین‌المللی: تقویت همکاری بین‌المللی برای پیگیری قانونی جرایم ارتكابی علیه کودکان و مجازات عاملان.
 - ۷) توسعه قوانین و سیاست‌ها: توسعه قوانین و سیاست‌های ملی و بین‌المللی برای حمایت از حقوق کودکان و پیشگیری از جرایم علیه آنان.
 - ۸) استفاده از ظرفیت دادگاه کیفری بین‌المللی: در صورت عدم امکان پیگرد قانونی جرایم در سطح ملی، از ظرفیت دادگاه کیفری بین‌المللی برای رسیدگی به جنایات جنگی و جنایت علیه بشریت استفاده شود.
- با توجه به پیچیدگی و گستردگی این موضوع، همکاری بین‌المللی، تعهد سیاسی و تلاش‌های هماهنگ برای حمایت از حقوق کودکان غزه ضروری است. در این راستا، جرم‌شناسی می‌تواند با ارائه تحلیل‌های دقیق و مبتنی بر شواهد، به درک بهتر علل و عوامل مرتبط با جرایم علیه کودکان کمک کند و راهکارهای مؤثری برای پیشگیری و مقابله با این جرایم ارائه دهد.

منابع و مآخذ

- ۱) اردبیلی، محمدعلی، (۱۳۶۸)، کشتار جمعی، مجله حقوقی بین‌المللی، دوره ۹، شماره ۱۱.
- ۲) اردبیلی، محمدعلی، حبیب زاده، محمدجعفر، و فخرناب، حسین. (۱۳۸۵). نسل‌کشی و ضرورت جرم‌انگاری آن در حقوق ایران. مدرس علوم انسانی، ۱۰(۳) (پیاپی ۴۷) ویژه نامه حقوق، ۱-۲۵.
- ۳) اسدی، علی اکبر، (۱۳۹۳)، جنگ پنجاه و یک روزه غزه و بازتعریف رویکرد نوین ائتلاف محافظه کار عربی، ایران، مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، شماره مسلسل، ۱۳۹۸.
- ۴) آر. پروت، ویلیام، جوان بخت، محمد، محمدی، مینو، کلاتری درونکلا، کیومرث، (۱۴۰۲)، واکاوی سیر تکوینی پدیده مجرمانه نسل‌کشی در بستر تاریخی. فصلنامه تمدن حقوقی، دوره ۶، شماره ۱۷.
- ۵) بی پروا، امیر، (۱۳۹۶)، نسل‌کشی، جنایتی علیه حقوق بشر، فصلنامه قضاوت، دوره ۱۷، شماره ۹۱.
- ۶) پورمحمدی، نگین، سبحانی، مهین و جانی پور، مجتبی. (۱۴۰۲). بررسی تحریک علنی و مستقیم به ارتكاب نسل‌کشی در حقوق کیفری بین‌المللی. فصلنامه پژوهش حقوق کیفری، ۱۱(۴۳)، ۱۹۳-۲۲۸.
- ۷) جاویدزاده، حمیدرضا. (۱۳۹۰). سیاست‌های پیشگیرانه سازمان ملل متحد در قبال نسل‌کشی، فصلنامه پژوهش حقوق، سال سیزدهم، شماره ۳۳.

- ۸) خالقی علی، جاویدزاده حمیدرضا، (۱۳۹۰)، رویکرد قضایی سازمان ملل متحد در مبارزه با نسل‌کشی. مطالعات حقوق خصوصی (حقوق)، دوره ۴۱، شماره ۱.
- ۹) خالقی، جمشید، سمیعی اصفهانی، علیرضا، فرحمند، سارا، (۱۴۰۳)، فلسطین به مثابه اردوگاه، بررسی رویکرد تاناتوپلیتیک رژیم صهیونیستی در قبال بحران غزه"، مطالعات سیاسی جهان اسلام، دوره ۱۳، شماره ۱.
- ۱۰) رجبی، اسماعیل، (۱۳۹۴)، نقش دیوان کیفری بین‌المللی در رسیدگی به جنایات رژیم صهیونیستی علیه غزه (جنگ ۲۲ روزه)، فصلنامه مطالعات حقوق عمومی، دوره ۴۵، شماره ۲.
- ۱۱) سبزیان موسی آبادی، علیرضا، مظفری، هانیه، (۱۳۸۸)، اهداف و پیامدهای جنگ ۲۲ روزه رژیم صهیونیستی علیه غزه، فصلنامه تحقیقات سیاسی و بین‌المللی دانشگاه آزاد اسلامی واحد شهرضا، دانشگاه آزاد اسلامی واحد شهرضا، شماره ۲.
- ۱۲) سلیمانی، فاطمه، (۱۳۹۳)، واکاوی ابعاد حقوق بشری جنگ غزه، تهران، ایران، مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، شماره مسلسل ۱۳۸۴۱.
- ۱۳) شیرزاد، حمیدرضا، خرازی، فردین، (۱۳۸۹)، ابعاد و آثار گزارش گلدستون درباره جنگ غزه. فصلنامه علمی راهبرد، دوره ۱۸، شماره ۲.
- ۱۴) صادقی، مهدی رضا، (۱۴۰۳)، امکان سنجی ارتکاب نسل‌کشی در غزه توسط اسرائیل در پرتو عملیات طوفان الاقصی (۱۷ اکتبر ۲۰۲۳)، مجله مطالعات حقوقی علمی، دوره ۱۶، شماره ۱.
- ۱۵) عبدی، فاطمه. (۱۳۹۶). بررسی نسل‌کشی در عرصه بین‌الملل. قانون یار، (۱).۱.
- ۱۶) عریضی میدی سیدمرتضی، (۱۳۹۵)، بررسی رفتارهای حمایت‌گرایانه جمهوری اسلامی ایران در جنگ‌های سه‌گانه غزه (۸، ۲۲ و ۵۰ روزه)، کنگره پیشگامان پیشرفت.
- ۱۷) مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، (۱۳۸۷)، ابعاد حقوقی و سیاسی جنگ غزه، ماهنامه گزارش‌های کارشناسی مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، دوره ۱۶، شماره ۱۰.
- ۱۸) مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، (۱۴۰۰)، جنگ در غزه (۲۰۲۱) تغییر محاسبات راهبردی و امنیتی رژیم صهیونیستی، ماهنامه گزارش‌های کارشناسی مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، دوره ۲۹، شماره ۲.
- ۱۹) میر طاهر، سید رضا، جنگ سوم غزه، (۱۳۹۳)، ابعاد و پیامدها، مطالعات سیاسی (گروه سیاست خارجی)، مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، دوره ۲۲، شماره ۵.

- 20) <https://andrewsullivan.substack.com>
- 21) <https://apnews.com/>
- 22) <https://civil-protection-humanitarian-aid.ec.europa.eu>
- 23) <https://mediareviewnet.com>
- 24) <https://news.un.org>
- 25) <https://nournews.ir>
- 26) <https://reliefweb.int>
- 27) <https://www.amnesty.org>
- 28) [https://www.middleeastmonitor.com /](https://www.middleeastmonitor.com/)
- 29) <https://www.rescue.org/>
- 30) <https://www.reuters.com>
- 31) <https://www.savethechildren.org/>
- 32) <https://www.spectator.co.uk>
- 33) <https://www.tehrantimes.com>
- 34) <https://www.theguardian.com>
- 35) <https://www.un.org>
- 36) <https://www.unicef.org>

Child Victimology in the Gaza War

Marjan Bastan Farsani ¹

Mahsa Sattari ²

Abstract

The Zionist regime's attacks on Gaza and the killing of defenseless people, including children, are considered one of the most important issues in the Middle East and human rights, because in Gaza, the relentless cycle of violence, displacement, and insecurity has plunged people into suffering, and the effects of these conflicts on children are much more tangible, and they have been deprived of their basic rights, including access to medicine, food, and clean water. Given the prevailing conditions, thousands of children are being killed throughout Gaza, and in addition, the remaining children are also severely affected by military and political conditions and operations and are deprived of education and health services. In this regard, the dimensions and effects of the Gaza war on children must be examined. The actions against Gaza can be examined from the perspective of crimes against peace, war crimes, crimes against humanity, and genocide; Although there are different views on the possibility of genocide in Gaza, the common point of these views is that infanticide has occurred in Gaza. The approach of this research is qualitative and critical, and the data collection was carried out using official doctrine and reports.

Keywords

Operation Storm Al-Aqsa, Israel, Gaza, Children, Criminology.

¹ Master of Criminal Law and Criminology, Shahrekord Azad University (marjan.bastan.1401@gmail.com)

² Master of Private Law, Allameh Tabatabaei University, Tehran (m_satory96@atu.ac.ir)